

Sport en bewegen voor iedereen

naar vernieuwend sportbeleid voor Dantumadiel

Concept

Grontmij Nederland B.V.
Houten, 7 juli 2011

Verantwoording

Titel : Sport en bewegen voor iedereen
Subtitel : naar vernieuwend sportbeleid voor Dantumadiel
Projectnummer : 306219
Referentienummer :
Revisie :
Datum : 7 juli 2011

Auteur(s) : drs. ing. R.F. de Vries
E-mail adres : rob.devries@grontmij.nl
Gecontroleerd door :
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door :
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
De Molen 48
3994 DB Houten
Postbus 119
3990 DC Houten
T +31 30 634 47 00
F +31 30 637 94 15
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	7
1.1	Aanleiding vernieuwend sportbeleid	7
1.2	Speerpunten nieuwe sportbeleid	7
1.3	Werkwijze ontwikkeling sportnota	8
2	Hoe sportief is Dantumadiel?.....	9
2.1	Inleiding.....	9
2.2	Nederlandse Norm Gezond Bewegen	9
2.3	Sportdeelname.....	10
2.4	Overgewicht	10
2.5	Conclusie	12
3	Het huidige sportlandschap	13
3.1	De binnensportaccommodaties	13
3.2	Buitensport.....	15
3.3	Tarieven	19
3.4	Sportstimulering	20
3.4.1	BOS-impuls	20
3.4.2	Sportsubsidies	20
3.4.3	Mogelijkheden voor lage inkomens	21
3.4.4	Sporten met een beperking.....	21
3.5	Sportaanbieders en organisatie van de sport.....	23
4	Verdieping: de sportverenigingen	25
4.1	Inleiding.....	25
4.2	Aantal leden bij sportverenigingen.....	25
4.3	Gebruik van de accommodatie	26
4.4	Knelpunten en pluspunten	27
4.5	Organisatie en kader.....	28
4.6	Samenwerking	30
4.7	Verenigingstoekomst	33
4.8	Bezuinigingen	33
4.9	Speerpunten sportbeleid volgens verenigingen.....	34
5	De kosten en opbrengsten van de sport.....	35
5.1	Gemeentelijke kosten	35
5.2	Wat betaalt de sporter.....	36
5.3	Opbrengsten van de sport	38
6	Beleid, trends en ontwikkelingen	39
6.1	Landelijk beleid	39
6.2	Bevolkingsontwikkeling Dantumadiel.....	41
6.3	Ontwikkeling in sport en bewegen	42
7	Visie en beleidsvoorstellen	45
7.1	Aandachtspunten	45
7.2	Visie	46

7.3	Extra bezuinigingsopgave.....	46
7.4	Voorstellen bouwstenen.....	47
7.5	Samenvatting keuzemogelijkheden	54

1 Inleiding

1.1 Aanleiding vernieuwend sportbeleid

Dantumadiel is een mooie plattelandsgemeente met ruim 19.000 inwoners verdeeld over 10 kernen. Er zijn drie grote kernen (Damwâld, Feanwâlden en de Westereen), vier middelgrote en drie kleine kernen. De gemeente heeft geen actueel sportbeleid. Het huidige beleid is vooral accommodatiegericht met daarnaast enkele sportstimuleringsprojecten. Er zijn drie ontwikkelingen die aanleiding geven tot de ontwikkeling van een vernieuwend sportbeleid.

Ten eerste heeft Dantumadiel zoals alle gemeenten te maken met bezuinigingen. Voor de **programmabegroting 2011 – 2014** is een bezuiniging voorgesteld voor de sport van € 25.500 in 2011, € 40.500 in 2012, oplopend naar € 71.000 in 2015 en bijna € 90.000 in 2016 (exclusief zwembad).¹ Het voorstel was deze bezuiniging te realiseren door hogere tarieven op de binnen- en buitensportaccommodaties. Via een amendement bij de begrotingsbehandeling is ingestemd met het opschorten van de voorgenomen bezuiniging in 2011. Met het amendement heeft de raad aangegeven dat een toegankelijk en sportief klimaat in Dantumadiel centraal zou moeten staan en dat in overleg met onder meer sportverenigingen er gekeken moet worden naar andere mogelijkheden (dan tariefsverhogingen) om de bezuiniging te realiseren.

De tweede aanleiding is de krimp. In de periode 2005-2010 daalde de bevolking licht maar wel gestaag. De groep jongeren (waar de georganiseerde sportdeelname het hoogst is) daalde sterker, namelijk met 8%. En het aantal inwoners van 65+ steeg echter met 10% (en onder die groep is de sportdeelname juist veel lager). Deze ontwikkeling (lichte afname totale bevolking en duidelijke ontgroening en toename vergrijzing) zal zich in de toekomst voortzetten. Al met al betekent krimp een lagere sportbehoefte en ook een verandering van de sportbehoefte (minder georganiseerd en meer anders of ongebonden sporten).

De derde ontwikkeling is dat Dantumadiel niet een echt sportstimuleringsbeleid heeft. De gemeente doet wel mee aan sportstimuleringsprojecten, maar een structureel sportstimuleringsbeleid is er niet. De gemeente heeft wel de ambitie om in de nieuwe nota sportstimulering nadrukkelijker te profileren. Het zwembad De Frosk is een onderwerp dat buiten de sportnota wordt behandeld. De gemeente heeft marktpartijen uitgenodigd om met voorstellen te komen om het zwembad over te nemen met behoud van de zwemfunctie. Besluitvorming hierover is een afzonderlijk traject.

1.2 Speerpunten nieuwe sportbeleid

De speerpunten van de nieuwe sportnota zijn:

1. Sportaccommodaties
 - beheersvorm accommodaties;
 - rol en positie verenigingen bij het beheer;
 - tarievenbeleid;
 - capaciteit sportaccommodaties (binnen en buiten);
 - inrichting sporthalbeheer;
 - eventuele meerwaarde sportbedrijf.

¹ Zie herprioriteringen 2011-2014, gemeentelijke website, onderdeel begroting en rekening 2011.

2. Sportstimulering/breedtesport
 - contact, versterking en ondersteuning sportverenigingen;
 - voortzetting Buurt, Onderwijs en Sport (BOS);
 - combinatiefuncties;
 - gezondheid;
 - vraag en aanbod;
 - trends.
3. Financiën
 - een taakstellende bezuiniging van € 40.000 in 2012 die oploopt tot bijna € 90.000 in 2016.
4. Rol sportverenigingen
 - -de sportverenigingen moeten nauw betrokken worden bij het opstellen van het nieuwe sportbeleid.

1.3 Werkwijze ontwikkeling sportnota

Een van de aanleidingen voor het ontwikkelen van nieuw sportbeleid is zoals gezegd de aangekondigde bezuinigingen op sport. Deze mededeling heeft tot veel onrust geleid onder sportverenigingen. In de raad is besloten de voorgenomen bezuiniging te temporiseren om daarmee ook verenigingen in de gelegenheid te stellen mee te denken over de invulling van de bezuiniging. Voor de ontwikkeling van de nota is de volgende werkwijze gevolgd:

- overleg verenigingen en wethouder Hofs over voorgenomen bezuinigingen op 27 september 2010;
- rondetafelgesprek verenigingen met de gemeente op 4 oktober 2010 over voorgenomen bezuinigingen;
- enquête onder alle sportverenigingen (maart-mei 2011);
- plenaire bijeenkomst met sportverenigingen en discussies in drie groepen over verschillende onderwerpen: 4 april 2011;
- bijeenkomst met een kleinere groep verenigingen over sportstimulering, 17 mei 2011;
- bijeenkomst met een kleinere groep verenigingen over bezuinigingen, 18 mei 2011;
- deskresearch (rapporten, verslagen, gemeentebegroting et cetera);
- overleg met wethouder Roelof Bos (waarnemend wethouder sport), 5 juli 2011;
- advies van de Wmo-raad.

2 Hoe sportief is Dantumadiel?

2.1 Inleiding

Waar staat Dantumadiel als het gaat om sporten en bewegen? Die vraag is niet met een enkel getal te beantwoorden. Er zijn verschillende definities of kengetallen als het gaat om sport en bewegen. Al deze gegevens zijn verkregen via steekproefonderzoek en dus is er sprake van enige marge bij de uitkomsten. We laten de verschillende uitkomsten zien en op basis van het totaalbeeld komen we tot een conclusie hoe Dantumadiel scoort ten opzichte van andere gemeenten.

2.2 Nederlandse Norm Gezond Bewegen

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) beveelt volwassenen van 18 tot 55 jaar aan om tenminste vijf dagen per week gedurende 30 minuten matig intensief lichamenlijk actief te zijn. Dit hoeft geen aaneengesloten periode van 30 minuten te zijn. Voor mensen van 55 jaar en ouder geldt dezelfde norm, maar dan wel met een lager intensiteitsniveau.

Tabel 2.1 Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)²

Doelgroep	Norm NNGB
Jongeren	Dagelijks één uur tenminste matig intensieve lichamenlijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamenlijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie). Voorbeelden van matig intensieve lichamenlijke activiteit bij jongeren zijn aerobics of skateboarden.
Volwassenen	Een half uur tenminste matig intensieve lichamenlijke activiteit op minimaal vijf, maar bij voorkeur alle dagen van de week. Voorbeelden van matig intensieve lichamenlijke activiteit bij volwassenen zijn wandelen met 5-6 km/u (dus flink doorwandelen) en fietsen met 15 km/u.
55-plussers	Een half uur tenminste matig intensieve lichamenlijke activiteit op minimaal vijf, maar bij voorkeur alle dagen van de week; voor niet-actieven, zonder of met beperkingen, is elke extra hoeveelheid lichaamsbeweging zinvol, ongeacht duur, intensiteit frequentie of type.

Het blijkt dat bijna twee op de drie Friezen (64%) van 19 jaar en ouder voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Friezen halen deze norm met name door te fietsen en wandelen in de vrije tijd en licht huishoudelijke werkzaamheden.

Onder Nederlanders van 18 jaar en ouder voldoet 61% aan de NNGB en in Dantumadiel ligt dat aandeel op 63%. De uitkomst voor Dantumadiel wijkt niet af van het landelijke of Friese beeld, er is niet sprake van een betekenisvol verschil.

In tabel 2.2 is ook aangegeven welk percentage van de jeugd voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. En dan blijkt dat het overgrote deel van de jeugd niet voldoet aan de beweegnorm (NNGB).

² Naast de NNGB is er ook de Fitnorm en de Combinorm (een combinatie van de NNGB en de Fitnorm). De Fitnorm stelt als criterium: 20 minuten intensief bewegen (sport of fitness) op minstens drie dagen per week. Aan de combinorm (en dus de beweegnorm) wordt voldaan als men aan de NNGB en/of de Fitnorm voldoet.

Tabel 2.2 Hoeveel procent van de bevolking van 18+ voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen

NL (18+!)	2006	60%
	2009	61%
Friesland 19-64 jaar	2005/2006	63%
Dantumadiel 19-64 jaar	2005/2006	63%
Dantumadiel 12-18 jaar	2008	10%
Friesland 12-18 jaar	2008	12%

2.3 Sportdeelname

Er zijn in Nederland verschillende definities over sportdeelname. Een van die definities omschrijft een sporter als iemand die de afgelopen 12 maanden meer dan 12 keer aan sport heeft gedaan. Landelijk bleek dat in 2008 65% van de Nederlanders van 18 tot en met 65 jaar aan sport heeft gedaan volgens deze definitie. In Friesland lag dat percentage op 60% in 2005/2006. Recentere gegevens zijn voor de provincie niet voorhanden. Wat we wel weten is dat de sportdeelname heel licht stijgt. De waarde van 60% uit 2005/2006 kan drie jaar later ook 62% of 63% zijn. Het onderzoek dat in Friesland is gehouden heeft de resultaten ook uitgesplitst naar gemeente, met de kanttekening dat de steekproefomvang per gemeente beperkt is. In Dantumadiel was de sportdeelname 52% in 2005/2006. Omdat de steekproef in Dantumadiel niet zo groot was, kunnen we op grond van deze uitkomst nog niet zeggen dat de sportdeelname in de gemeente afwijkt (lager ligt) dan in Friesland/Nederland. Voorlopig is het een indicatie en het totaalbeeld van verschillende uitkomsten zal daarover meer duidelijkheid moeten geven.

Tabel 2.3 Sportdeelname (sport meer dan 12x/jaar)

NL 18-65	2008	65%
Friesland 19-64 jr	2005/2006	60%
Dantumadiel 19-64 jr	2005/2006	52%

Het aandeel inwoners dat lid is van een sportvereniging is ook kengetal dat iets zegt over de sportdeelname. In Nederland is 61% van de jeugd van 12-19 jaar lid van een sportvereniging. Uit een studie in Friesland bleek dat 68% van de jeugd lid is van een sportvereniging en in Dantumadiel was de waarde vergelijkbaar (69%). In Friesland is het lidmaatschap van een sportvereniging onder jeugd iets hoger dan landelijk. De uitkomst voor Dantumadiel is gebaseerd op een kleine steekproef en heeft een indicatieve betekenis.

Tabel 2.4 Lid sportvereniging

NL 12-19 jaar	2007	61%
Friesland 12-18 jr	2008	68%
Dantumadiel 12-18 jr	2008	69%

2.4 Overgewicht

In 2005/2006 bleek dat 45% van de volwassenen van 19 tot 64 jaar te maken had met overgewicht. In Friesland was dat percentage 45% en in Dantumadiel 41%. Dantumadiel scoort wat betreft overgewicht niet beter of slechter dan het Fries gemiddelde en wijkt ook niet af van de Nederlandse uitkomst.

Tabel 2.5 Overgewicht volwassenen

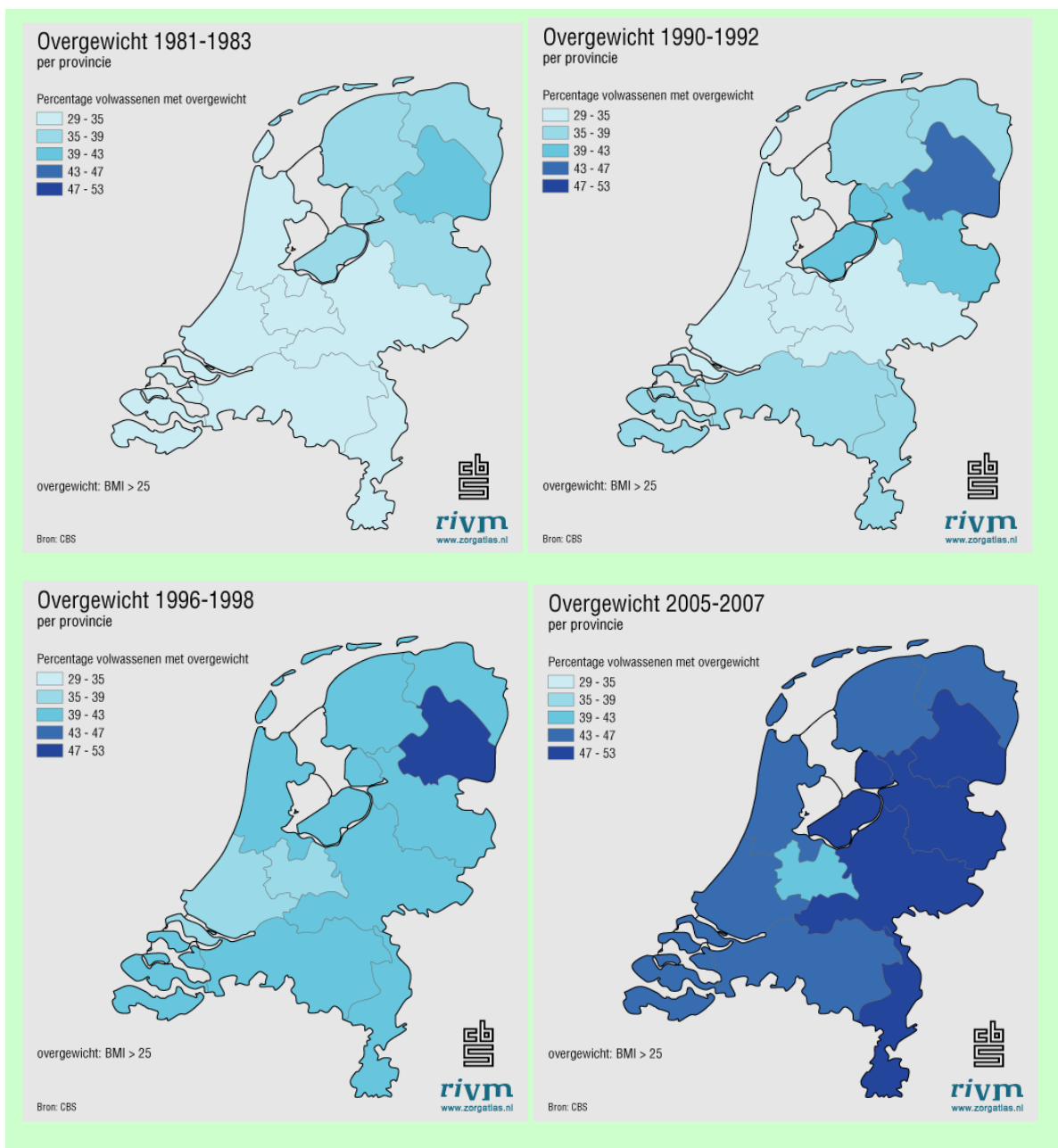
NL 19-64	2005/2006	45%
	2009	47%
Friesland 19-64jr	2005/2006	45%
Dantumadiel 19-64 jr	2005/2006	41%

De meest recente cijfers van Nederland laten zien dat het aandeel overgewicht toeneemt (in 2009 47% van de volwassenen).

Onder jongeren van 12 tot 18 jaar is het overgewicht in Dantumadiel laag (4%). In Friesland ligt het op 7%. Ook hier speelt weer de kleinere steekproef in Dantumadiel, zodat we niet kunnen stellen dat de waarde in Dantumadiel betekenisvol lager is dan in de provincie.

De betrekkelijk lage waarde onder jongeren moet niet verkeerd worden geïnterpreteerd. Overgewicht onder jongeren neemt toe; “zwembandjes” wordt al als tamelijk normaal beschouwd onder jongeren. Overgewicht is een serieus probleem in de gehele westerse wereld omdat het de gezondheid bedreigt. Overgewicht verhoogt de kans op diabetes, hart- en vaatziekten, sommige vormen van kanker en aandoeningen aan het bewegingsapparaat. Overgewicht wordt veroorzaakt door ongezonde voeding (we nemen teveel calorieën tot ons) én onvoldoende bewegen. Afbeelding 2.1 laat de ontwikkeling zien van overgewicht per provincie. In de jaren tachtig had ongeveer eenderde van de bevolking te maken met overgewicht. In 2009 geldt dat voor bijna de helft van de volwassenen.

Afbeelding 2.1 Ontwikkeling overgewicht in Nederland (bron: Gezondheidsatlas)

2.5 Conclusie

Zoals we eerder hebben gesteld is er niet één norm of kengetal op basis waarvan je Dantumadiel de maat kan nemen wat betreft sporten en bewegen. Er zijn verschillende onderzoeken en voor onze gemeente geldt dat de steekproefgrootte van dergelijke onderzoeken beperkt is. Maar als we de verschillende uitkomsten op een rij zetten, dan is de belangrijkste conclusie dat Dantumadiel niet veel afwijkt van het landelijke beeld.

Op zich is een behoorlijk deel van de volwassenen sportief actief, zij het dat de definitie van sporter erg ruim is – namelijk als je 12 keer of meer per jaar aan sport doet. Circa zes op de tien volwassenen beweegt voldoende (NNGB) en dus circa 40% niet! En ruim 40% van de volwassenen heeft te maken met overgewicht. Overgewicht is een steeds groter probleem in de samenleving: het aandeel mensen met overgewicht blijft stijgen en overgewicht bedreigt de gezondheid.

3 Het huidige sportlandschap

3.1 De binnensportaccommodaties

Er zijn verschillende typen binnensportaccommodaties, die verschillen in oppervlakte van de sportvloer en de zaalhoogte (5,5 of 7 meter). In het algemeen onderscheidt men drie typen:

- de sporthal;
- de sportzaal;
- de gymzaal.

De **sporthal** is de grootste binnensportaccommodatie met een sportvloer van tenminste 20 x 40 meter en een hoogte van 7 meter.³ Er zijn sporthallen met een sportvloer van 1056 m² sportvloer (24x44) maar er zijn ook grotere varianten (28x44 of 28x48). Afhankelijk van de grootte heeft een sporthal meestal 2 of 3 zaaldelen (met tussenwanden).

Een **sportzaal** heeft dezelfde hoogte als een sporthal (7 meter) maar de sportvloer is kleiner dan een sporthal. Meestal is de sportoppervlakte 448 m² (16x28) of 616 m² (22x28). Sportzalen zijn geschikt voor basketbal, volleybal en badminton, maar te klein voor futsal, korfbal, handbal en hockey.

De **gymzaal** is de kleinste binnensportaccommodatie. Gymzalen zijn in eerste instantie bedoeld voor het bewegingsonderwijs en zijn klein (252 m² en 5,5 meter hoog). Voor verenigingssport zijn gymnastiekzalen beperkt bruikbaar (trainen jongste jeugd et cetera).

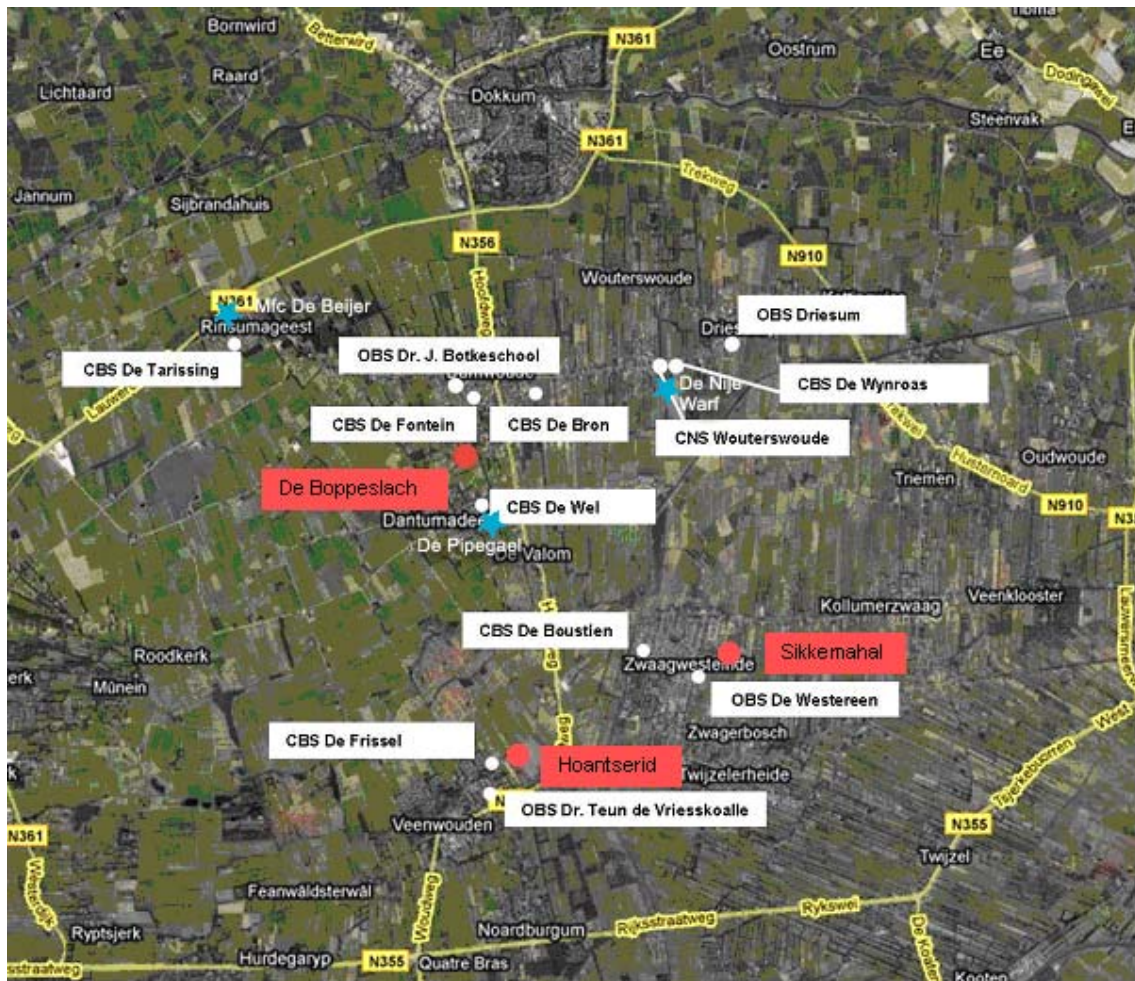
De gemeente Dantumadiel heeft **drie sporthallen**, namelijk De Boppeslach in Damwâld, de Hoantserid in Feanwâlden en de Sikkemahal in De Westereen.

De gemeente heeft geen sportzalen (dus de tussenvorm tussen een sporthal en een gymnastieklokaal).

De mavo De Saad beschikt over een **gymzaal**. Het beheer van deze gymnastiekzaal ligt bij de de Mavo. Ook de De Wingerd voor speciaal onderwijs heeft een eigen gymaccommodatie. Verder zijn er verschillende dorps huizen en multifunctionele accommodaties in dorpen met een gymnastiekzaal of vergelijkbare ruimte. Dat geldt dorps huis De Pipegael in Broeksterwâld, dorps huis De Nije Warf in Wâlterswâld en in dorps huis De Beijer in Rinsumageast. De dorps huizen worden geëxploiteerd door stichtingen en deze verzorgen ook het beheer van de gymzalen.

³ Sporten zoals handbal, korfbal en futsal vragen in de zaal een sportvloer van 20 x 40 meter.

Afbeelding 3.1 Situering sporthallen (rode punt), gymlokalen (blauwe ster) en scholen, gymlokaal De Saad in Damwâld is niet afgebeeld in afbeelding 4.1.

Voor het gebruik van de sporthallen gaan we uit van het winterseizoen, wanneer ook korfbal en voetbal in de zaal spelen. De bezetting buiten het winterseizoen ligt altijd lager, maar wanneer het aanbod zou worden afgestemd op het voorjaar en najaar, dan is er onvoldoende ruimte tijdens de winter. Die situatie geldt in heel Nederland. In de zomervakantie is de bezetting van de binnensportaccommodaties bijzonder laag.

In de navolgende tabellen is de bezetting berekend in november 2010 op basis van een door ons vastgestelde capaciteit van 14,5 uur per dag door de week, 10 uur op zaterdag en 6 uur op zondag. In werkelijkheid kunnen de openingstijden licht afwijken, maar de gekozen capaciteit geeft de mogelijkheid de bezetting te vergelijken met andere gemeenten (waar Grontmij dezelfde tijdvakken hanteert). Een capaciteit van 14,5 uur is bijzonder. Er is geen enkel ander “publiek” gebouw (scholen, buurthuizen, gemeentehuis, musea et cetera) met een dergelijk omvangrijke openstelling. De bezetting is berekend op basis van de vaste gebruikers, dus exclusief losse verhuur. Het werkelijke gebruik ligt dus iets hoger. Verder moet men zich realiseren dat tussen 12.00 uur en 13.00 uur en tussen 17.00 uur en 18.00 uur zaalruimte niet of moeilijk verhuurbaar is (ruimtes moeten ook schoongemaakt worden of op bepaalde tijden is de vraag erg laag). Tenslotte is het moeilijk om – in de tijd – ruimtes aaneengesloten te verhuren. Als een vereniging huurt tot 16.30 en een andere vereniging begint om 17.00 uur, dan is dat vrije half uur nauwelijks verhuurbaar. Een bezetting van boven de 80% is derhalve zeer hoog.

Tabel 3.1 Bezetting in uren en percentages van de sporthallen

week 44 en 45 gemiddeld	uren maandag-vrijdag			uren week-end	uren totaal	bezetting ma-vrij		bezetting totaal
	8.30-12	12-17 uur	17-23 uur			overdag	avond	
Feanwâld								
Sporthal Feanwâlden 1/3 links	4,75	9,00	22,13	4,75	40,6 3	32%	74%	46%
Sporthal Feanwâlden 1/3 midden	4,75	6,75	16,13	4,75	32,3 8	27%	54%	37%
Sporthal Feanwâlden 1/3 rechts	4,75	11,00	17,38	4,75	37,8 8	37%	58%	43%
De Westereen								
Sikkemahal 1/3 links	4,50	11,50	18,50	2,00	36,5 0	38%	62%	41%
Sikkemahal 1/3 midden	3,75	6,25	16,25	2,00	28,2 5	24%	54%	32%
Sikkemahal 1/3 rechts	3,75	5,25	13,75	0,00	22,7 5	21%	46%	26%
Damwâld								
Sporthal Boppeslach 1/3 links	9,00	7,38	22,50	5,75	44,6 3	39%	75%	50%
Sporthal Boppeslach 1/3 midden	9,75	8,50	21,25	6,00	45,5 0	43%	71%	51%
Sporthal Boppeslach 1/3 rechts	2,25	2,75	26,50	5,75	37,2 5	12%	88%	42%

Uit de tabel blijkt dat de bezetting overdag bijzonder laag is. Een sporthal is op zich een grote binnensportaccommodatie die in feite gelijk staat aan drie gymnastieklokalen als sprake is van 3 zaaldelen. Omdat buiten de sporthallen er ook gymnastiekruimten gebruikt worden in dorps-huizen en in het gymlokaal bij De Saad, is de bezetting overdag laag.

In de avonden is het gebruik van de sporthal in Damwâld goed. In Feanwâlden en De Westereen is het gebruik van de sporthallen in de avond matig. De conclusie is dat de gemeente een te ruimte binnensportcapaciteit heeft op dit moment.

3.2 Buitensport

Dantumadiel heeft sportparken in de grote kernen Damwâld, Feanwâlden en De Westereen en ook in de kleinere kernen Rinsumageast en Driezum.

Tabel 3.2 Overzicht sportparken

Kern	sportpark	gebruiker
Damwâld	sportpark Op de Skieding	voetbalvereniging Broekster Boys voetbalvereniging De Wâlden korfbalvereniging WIK'34
	kaatsveld	kaatsvereniging Nut en Nocht
Feanwâld	Sportpark De Kempiaan	voetbalvereniging Veenwouden korfbalvereniging Veenwouden
Rinsumageast	Sportpark De Vonder	voetbalvereniging VCR korfbalvereniging Nij Libben kaatsvereniging Dreech Genôch

Driezum	Sportpark Treffers	voetbalvereniging VIOD kaatsvereniging Lyts Begjin (op voetbalveld)
De Westereen	Sportpark De Wieken	voetbalvereniging Zwaagwesteinde
Broeksterwâld	Kaatsveld	kaatsvereniging Sla Raeck

Wedstrijdvelden

Het benodigd aantal voetbalvelden is vast te stellen op basis van de planningsnormen van NOC*NSF en de KNVB. De planningsnorm van KNVB/NOC*NSF gaat uit van een normbelasting van 9 seniorenteams in een weekeinde (5,5 zaterdag en 5 op zondag en 9 per weekeinde). Seniorenteams en junioren A-teams tellen als een volwaardig normteam. Juniorenteams (lager dan A) en pupillenteams krijgen een gewicht (lager dan 1). Het totaal van de teams bepaalt het benodigd aantal velden. In de regel worden waarden naar boven afgerond op 0,25. Tabel 3.3 laat het resultaat zien. Het benodigd aantal wedstrijd velden bij Broekster Boys is volgens de NOC*NSF-planningsnorm 0,7 en dus 1 wedstrijd veld.

Links in tabel 3.3 is ook de Grontmij-norm weergegeven. Grontmij vindt de norm van 9 (senioren)wedstrijden per weekeinde te hoog als norm voor alle velden. Vroeger hanteerden NOC*NSF en KNVB een norm van 7 wedstrijden per weekeinde. Door wettravelden⁴ en cultuurtechnische verbeteringen is besloten de norm van 7 naar 9 te verhogen. Een gewoon natuurgrasveld kan een belasting aan van 250 speeluren. Als je uitgaat van 30 weken en 7 normteams die 1,5 uur (90 minuten) spelen, dan levert dat een jaarbelasting op van 315 bespeelingsuren. Wanneer je uitgaat van 9 normteams, 30 weken en 1,5 uur, dan is de belasting 405 uur en dat is in de praktijk vaak te belastend. Daarnaast berekent Grontmij de benodigde capaciteit ook op basis van een tijdrooster (dus los van de cultuurtechnische belasting). De hoogste waarde van die twee hanteert Grontmij als uitkomst voor de benodigde wedstrijd velden.

In bijna alle situaties is er geen verschil tussen de planningsnorm van NOC*NSF/KNVB en Grontmij. In Damwâld is er één wedstrijd veld teveel en in Rinsumageast is de behoefte net op de grens van 1 of 2 velden. VV Zwaagwesteinde heeft met het kunstgrasveld de beschikking over 4 velden (één meer dan de wedstrijd behoefte – maar de trainingscapaciteit is daar krap). De conclusie is dat het aantal wedstrijd velden redelijk goed aansluit bij de behoefte.

Trainingsvelden

De KNVB en NOC*NSF gaan voor de trainingsbehoefte uit van 1 volwaardig trainingsveld per 14 normteams bij een zaterdagvereniging en 1 trainingsveld per 17,5 normteams bij een zondagvereniging. De trainingsvelden van De Wâlden, Driezum en Veenwouden voldoen niet aan de afmetingen van een volwaardig wedstrijd veld. Broekster Boys beschikt over een volwaardig veld en een kleiner veld. Zwaagwesteinde heeft 1 kunstgrasveld. Bij vv Zwaagwesteinde en SC Veenwouden is de aanwezige capaciteit enigszins lager dan de voorgeschreven norm.

Tabel 3.3 Capaciteit versus behoefte voetbalvelden

	Grontmij-norm		KNVB/NOC*NSF		beschikbare velden	trainingsvelden	
	berekend	afgerond	berekend	afgerond		berekend	aanwezig
Broekster Boys	0,6	1	0,7	1	2	0,3	
VV De Walden	0,7	1	0,6	1	2	0,3	
Broekster Wâlden	1,8	2	2,0	2		0,8	
Totaal Damwâld	2,8	3	3,0	3	4	1,4	1,68
VV VIOD	1,8	2	2,1	2	2	0,8	0,85
vv VCR	1,2	1	1,3	2	1	0,5	1
sc Veenwouden	1,9	2	2,2	2	2	0,9	0,8
vv Zwaagwesteinde	2,5	3	2,7	3	3 + 1 kunstgras	1,3	1,0
		15		16	16		

⁴ Een wettraveld is een wedstrijd/trainingsveld. Het is aangeboden als veld waar 400 tot 800 uur op gespeeld kan worden. In de praktijk blijken veel Wetra-velden die belasting niet aan te kunnen.

Korfbal

De drie korfbalverenigingen beschikken over een accommodatie waarop meerdere velden (30x60) zijn uit te zetten. In verband met de belasting rond de korven, wordt periodiek het speelveld verplaatst. Uitgaande van de mogelijkheid een veld twee keer met 7,5 meter te verplaatsen bedraagt de bruto-maat van het veld 64 x 49 meter (inclusief uitloop). De planningsnorm voor korfbal op natuurgras bedraagt 6 normteams per weekeinde per speelveld met een bruto-maat van 64 x 49 meter. Uitgaande van gemiddelde omstandigheden en de aanwezigheid van een verlichtingsinstallatie wordt bij korfbal per drie wedstrijdvelden één trainingsveld aangehouden met de afmetingen van een bruto-speelveld. Als de bespeling op het wedstrijdveld laag is, kan het wedstrijdveld ook als trainingsveld worden gebruikt. In Dantumadiel is de capaciteit van de velden voldoende gelet op het aantal spelende teams.

Tabel 3.4 Korfbal, aantal teams, aantal normteams (SWE) en benodigd aantal wedstrijdvelden

	senioren-teams	A jeugd	B/C jeugd	DEF jeugd	SWE totaal	nodig	aanwezig	
Wik'34	3	1	3	4	7,48	1,245 = 2	133*51	voldoende
Nij Libben	2	1	2	4	5,85	0,98 = 1	72*72	voldoende
Feanwâlden	2	1	3	4	6,48	1,08 = 1	82*68,5	voldoende

Tennis

In de gemeente zijn vier tennisverenigingen actief. De accommodaties zijn geprivatiseerd en worden door de verenigingen geëxploiteerd zonder gemeentelijke bijdrage.

Tabel 3.5 Tennisaccommodaties, aantal KNLTB-leden en spelers/baan

Vereniging	Plaats	KNLTB-leden	aantal banen	spelers/baan	
TC De Sanjes	Feanwâlden	148	4	37	4 frenchcourt verlicht en 4 banen tennishal
TC Zwaagwesteinde	De Westereen	92	2	46	2 banen hardcourt
TC Damwâld	Damwâld	159	4	39,75	4 hardcourtbanen verlicht
TV Claercamp	Rinsumageest		2		2 onverlichte banen
Totaal excl Rinsumageest		399	10	40	

De planningsnorm voor tennis wordt uitgedrukt in het aantal spelers per baan. De norm, zoals deze is vastgesteld door de K.N.L.T.B. bedraagt 50 - 70 spelers per baan. Op banen, waar verlichting wordt aangebracht, kan een planningsnorm tot 90 spelers per baan worden aangehouden. De K.N.L.T.B.-norm is gebaseerd op een normaal verenigingsgebruik van de banen met tevens competitie- en toernooiactiviteiten. De planningsnorm geldt voor alle baantypen. Bij alle verenigingen is sprake van een ruim aanbod banen ten opzichte van het aantal KNLTB-leden (TV Claercamp is niet aangesloten bij de KNLTB). De ervaring van Grontmij is dat exploitatie van een tennisaccommodatie door verenigingen mogelijk is, mits sprake is van een goede baanbezetting (80-90 spelers/baan). Hoe dunner de baanbezetting, hoe meer de kosten gedragen moeten worden over een beperkter aantal spelers.

In het 'Centrumplan Zwaagwesteinde' is verplaatsing van de tennisbanen van TCZ voorzien. Omdat die verplaatsing niet op korte termijn is gepland en de huidige banen in slechte staat verkeren, wil de vereniging de bestaande banen renoveren. De vereniging heeft een subsidieverzoek ingediend bij de gemeente (met uitbreiding van 2 naar 3 banen).

Skeeler/wielrennen

De skeelervereniging heeft een skeelerbaan bij de landijsbaan in De Westereen. De toplaag van de huidige baan is aan vervanging toe. In het 'centrumplan Zwaagwesteinde' is een nieuwe wiel-, skeeler- en ijsbaan voorzien. In het plan wordt de ijsbaan/skeelerbaan verplaatst naar

een locatie vlakbij de sporthal. In het plan is aan de baan een wielervedstrijd baan gekoppeld, die door het groene gebied loopt tussen de sportvelden en de rondweg. De huidige plek van de ijsbaan biedt dan ruimte voor woningbouw. De gemeente heeft een subsidie ontvangen van € 320.000 voor een bijdrage in de aanleg van de wielervedstrijd-, skeeler- en ijsbaan. Dankzij de subsidie kan de baan nu zodanig aangelegd worden dat hij voldoet aan de Europese wedstrijdnormen, een grote wens van de betrokken sportverenigingen in De Westereen. De baan zal er naar verwachting niet eerder komen dan in 2013.

Landijsbanen

De gemeente beschikt over 6 landijsbanen, namelijk in De Westereen, Rinsumageast/Sibrandahûs, Broeksterwâld, Akkerwoude, Damwâld en Feanwâlden.

3.3 Tarieven

Het tarief voor verenigingen voor het gebruik van de sporthal is in Dantumadiel € 18,52 voor jeugd en € 24,70 voor volwassenen. Dat is in doorsnee (jeugd en senioren samen) niet afwijkend van tarieven in de regio. In het weekend ligt het tarief hoger, dat heeft te maken met hogere loonkosten en in de regio is dat ook het geval. De gymzaal in Rinsumageast kost € 10 per uur en dat tarief is gemiddeld. Er zijn gemeenten met een lager tarief en gemeenten met een hoger tarief. Bij het tarief van Dongeradeel moet worden opgemerkt, dat de gemeente in 2007 besloten heeft de tarieven in Dongeradeel stapsgewijs te verhogen, naar een gemiddeld tarieveniveau van de omliggende gemeenten. Het tarief in Dongeradeel ligt nu nog relatief laag, maar zal in 2013 voor een sporthal op € 17,64-€ 19,51 liggen (afhankelijk van de maatvoering, indexering komt daar nog bovenop).

Tabel 3.6 Tarieven binnensport

sporthal	per uur training	
Dongeradeel	€ 16,00 € 17,70	wedstrijden € 31,83 of € 35,36 (afhankelijk van de hal)
Ferwerderadiel	€ 17,20	zaterdag ca 25% hoger en zondag 47% hoger tarief
Dantumadiel (jeugd)	€ 18,52	tarief jeugd en op zaterdag/zondag € 29,03
Achtkarspelen	€ 18,99	zaterdag/zondag ca 25% hoger tarief en wedstrijdtarief hoger
Tytsjerksteradiel	€ 23,30	sh Wetterstinsm(24x44) is € 23,30. Sh Westermar(32x42) is € 26,10 en sh Hurdegaryp (22x42) is € 21,90
Kollumerland c.a.	€ 23,58	op zon/feestdagen € 42,44 en wedstrijdtarief € 28,30 ma-zaterdag
Dantumadiel volw	€ 24,70	tarief senioren en op zaterdag/zondag € 38,70
Smallingerland	€ 33,30	weekend en feestdagen: € 43,4
sporthal	commercieel (per uur)	
Achtkarspelen	€ 67,75	€ 271,58 per dagdeel
Tytsjerksteradiel	€ 70,90	per uur op zaterdag plus kosten gereedmaken/opruimen
Tytsjerksteradiel	€ 87,70	per uur op zondag plus kosten gereedmaken/opruimen
Kollumerland c.a.	€ 102,70	per uur (opbouwen/opruimen binnen uurperiode)
Dantumadiel	€ 125,00	€ 500 per dagdeel
Smallingerland		op aanvraag
sportzaal	per uur training	
Tytsjerksteradiel	€ 15,00	
Kollumerland c.a.	€ 17,69	
gymnastiekzaal	per uur training	
Ferwerderadiel	€ 4,13	€ 215 per jaar 1 uur; bij 52 weken is dat € 4,13
Dongeradeel	€ 6,15	
Achtkarspelen	€ 6,69	
Kollumerland c.a.	€ 8,02	
Tytsjerksteradiel	€ 8,55	
Rinsumageast/MFC Beijer	€ 10,00	€ 12,50/buiten dorp
Smallingerland	€ 11,50	
Ferwerderadiel	€ 12,60	enkel gebruik

Buitensport

Achtkarspelen en Dantumadiel hanteren een tarief per m2 per seizoen. Tytsjerksteradiel en Kollumerland c.a. een bedrag per veld per seizoen. Omgerekend ligt het tarief in de regio voor een natuurgrasveld in de bandbreedte van € 720 tot € 1.100. Het tarief in Dantumadiel is niet afwijkend van de tarieven in de regio.

Tabel 3.7 Tarieven natuurgrasveld per seizoen

Achtkarspelen norm	€ 855	0,11 per m2 veld, bij 108x72=7776 m2 * 0,11=855,36
Achtkarspelen boven norm	€ 1.633	0,21 per m2 veld, bij 108x72=7776 m2 * 0,21=1632,96
Dantumadiel	€ 1.043	0,13409 per m2, bij 7776 m2 * 0,134 = 1042
Tytsjerksteradiel	€ 721	natuurgrasveld/seizoen
Tytsjerksteradiel	€ 2.162	kunstgrasveld/seizoen
Kollumerland c.a.	€ 1.080	gemiddeld tarief natuurgrasveld (wedstrijd of training)
Dongeradeel		hanteren een tarief per team per jaar

3.4 Sportstimulering

3.4.1 BOS-impuls

In de jaren 2002 t/m 2008 is door de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Kollumerland c.a. en Tytsjerksteradiel gezamenlijk uitvoering gegeven aan de Breedtesportimpuls. In januari 2008 zijn de vijf samenwerkende gemeenten van Noordoost Friesland gestart met de uitvoering van de Buurt, Onderwijs en Sport (BOS) -impuls High Five for sport. High Five for sport kan gezien worden als het vervolg op het deelproject onderwijs en sport van het Breedtesportproject. High Five for sport bestaat uit twee deelprojecten gebaseerd op de leeftijden van de doelgroep: 4-12 jaar en 12-18 jaar.

Voor de groep 4-12 jarigen worden de volgende activiteiten aangeboden:

- sportkennismakingsproject Kies voor Hart en Sport
- organisatie van vakantieactiviteiten
- na/buitenschoolse activiteiten
- Motorisch Remedial Teaching op school
- weerbaarheidprojecten.

Voor de groep 12-19 jarigen worden de volgende activiteiten aangeboden:

- "Whoz-next", jongeren organiseren daarbij zelf (onder begeleiding) sport/spelactiviteiten;
- beweegweken in de vakanties;
- werksessies in het kader van leefstijl;
- sportkennismakingslessen tijdens en na school in samenwerking met school en sportaanbieders.

De BOS-impuls loopt tot en met 31 december 2011.

3.4.2 Sportsubsidies⁵

De gemeente Dantumadiel heeft voor de sport beperkte subsidiemogelijkheden. Het college kan een vereniging 10% van de totale investeringskosten vergoeden (art 38 van de deelverordening Welzijn), mits de aanvraag voldoet aan de volgende criteria:

- a) de investering is urgent;
- b) de vereniging toont, indien mogelijk, eigen inzet ten aanzien van de realisering van de investering;
- c) het betreft een incidentele aanvraag;

⁵ Deelverordening Welzijn vastgesteld bij raadsbesluit dd. 6 juli 1999, 3e wijziging vastgesteld bij raadsbesluit d.d. 4 juli 2006.

- d) de investering komt niet in aanmerking voor de subsidiemogelijkheden zoals vermeld in artikel 36 en 37 van de verordening.

In de subsidieverordening zijn nog twee andere mogelijkheden voor subsidie benoemd, maar in de praktijk is de 10% subsidie de meest toegepaste vorm. De twee andere mogelijkheden zijn dat de gemeente 100% subsidie verleent (onder nadere voorwaarden) voor de realisatie en eerste inrichting van sporthallen, sportvelden, tennisbanen en ijsbanen (art. 36).

Verder kan het college ten behoeve van de bouw van een natte hoek bij nieuwbouw van sportaccommodaties, die niet tot de kerntaken behoren, en bij de verbouwing en uitbreiding van sportaccommodaties, een subsidie verstrekken tot maximaal één derde van de kosten van de totale investering in het sportcomplex (art. 37). In feite is dit een bijdrage bij de realisatie van kleedkamers.

3.4.3 *Mogelijkheden voor lage inkomens*

Via de gemeente zijn er twee mogelijkheden om sport toegankelijk te houden voor lagere inkomens. Beide regelingen worden uitgevoerd via de Lauwerspas.

De Kinderen doen mee Regeling is bedoeld voor alle kinderen die in 2011 4 tot 18 jaar zijn, (woonachtig Dantumadiel) en waarvan de ouders/verzorgers een inkomen hebben tot 110% van het minimum. Via de regeling worden uitgaven vergoed voor onder andere sport (contributie, materiaal, kleding) tot een hoogte van € 150,- per jaar. De Kinderen Doen Mee-regeling wordt door de gemeente uitgevoerd (via www.lauwerspas.nl), maar wordt gefinancierd door het rijk. In 2009 is ongeveer € 16.000 uitgekeerd aan inwoners uit Dantumadiel, waarvan € 2.500 voor zwemmen, € 2.600 voor aanschaf van sportmateriaal en sportkleding en € 4.500 voor verenigingscontributie. Samen is € 9.600 en dus het merendeel (60%) van het budget. Het aantal gebruikers is hoger dan 100/110 want volgens de organisatie Lauwerspas komt het regelmatig voor dat inwoners minder dan € 150 declareren.

Naast de KDM-regeling is er een Geld Terug Regeling. Deze richt zich ook op lagere inkomens en geeft een vergoeding van maximaal € 70 voor sociale, sportieve en culturele activiteiten. De Geld-Terug-Regeling is een gemeentelijke voorziening en richt zich op alle leeftijden.

In 2009 (beschikbaar overzicht/analyse) is circa € 48.000 uitgekeerd via de Geld Terug Regeling aan inwoners van Dantumadiel. Vanuit die € 48.000 is bijna € 10.000 besteed voor contributie sportverenigingen en zwemmen. De Geld terug Regeling wordt veel door ouderen gebruikt voor bijdrage in telefoon en internetkosten.

Naast deze twee regelingen is er nog het Jeugdsportfonds Friesland (<http://www.jeugdsportfonds.nl/>). het Jeugdsportfonds Friesland biedt kinderen van financieel niet draagkrachtige ouder(s)/verzorger(s) (maximaal 105% minimum) een kans om te gaan sporten. Omdat het fonds voor hen een lidmaatschap of sportartikelen betaalt, kunnen deze kinderen lid worden van een sportclub. De bijdrage van het Jeugdsportfonds bedraagt maximaal € 225 per jaar.

3.4.4 *Sporten met een beperking*

In januari 2006 heeft de voetbalvereniging Broekster-Wâlden (de jeugd van Broekster Boys en De Wâlden) het initiatief genomen voor de oprichting van een zogenaamd G-team (spelers met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking). Inmiddels zijn er 24 spelers afkomstig uit de wijde omtrek van Damwâld.

Voor hartpatiënten is er de hartrevalidatieclub Veenwouden e.o.

In de regio is er meer aanbod voor aangepast sporten. De stichting DoDaDo organiseert een zevental sporten voornamelijk vanuit Dokkum. De stichting AKTIVO (Achtkarspelen) biedt sport- en recreatiemogelijkheden voor mensen met een verstandelijke beperking voornamelijk in de driehoek Kollum-Buitenpost-De Westereen. Frysas is het Fries steunpunt voor aangepast sporten en is ontstaan uit de samenwerking tussen Sport Fryslân, Gehandicaptensport Nederland en Revalidatie Friesland. Frysas helpt mensen met een handicap of een chronische aandoening om op basis van eigen mogelijkheden te komen tot verantwoorde sport- en bewegingsactiviteit.

ten. Zij hebben een overzicht van de mogelijkheden voor aangepast sporten in de regio (<http://www.frysas.nl/aangepast-sporten/sportwijzer/>).

3.5 Sportaanbieders en organisatie van de sport

Het onderhoud van de velden is uitbesteed aan een marktpartij en het onderhoud wordt in concurrentie door de gemeente aanbesteed. Het beheer van de sportparken gebeurt door de verenigingen als vaste bespelers. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de opstellen (onderhoud). Periodiek vindt een technische schouw plaats van de velden.

Voor het beheer van de binnensport werkt de gemeente samen met de gemeente Dongeradeel. Voor Dantumadiel is 6,28 fte (formatieplaats) betrokken bij het sporthalbeheer (5,66 fte sporthalbeheer en 0,62 fte inroostering, administratie en aansturing). Voor het onderhoud werkt de gemeente met een meerjarenonderhoudsplan (een zogenaamd MOP).

Binnen het gemeentehuis is beperkte formatie voor sportbeleid, coördinatie van sportstimuleringsactiviteiten en zaken die te maken hebben met accommodaties. Qua formatie gaat het om minder dan 1 formatieplaats. Landelijk zien we ongeveer 1 formatieplaats sportbeleid bij circa 25.000 inwoners (ervaringscijfer Grontmij).

Dantumadiel heeft 53 sportverenigingen. In hoofdstuk 4 gaan we dieper in op de situatie bij de sportverenigingen in Dantumadiel. Er is in de gemeente geen structureel overleg tussen verenigingen en gemeente. Evenmin is er een vertegenwoordigend orgaan voor de georganiseerde sport.

Naast de sportverenigingen zijn er (3) sportscholen/fitnesscentra in Damwâld, in Feanwâlden en in De Westereen, een fierljeppencentrum in De Westereen met diverse binnen- en buitensportactiviteiten (o.a. fierljeppen, boogschieten, kanovaren, beachvolley, klimwand en een survivalbaan) en een jachthaven (De Westereen).

Van de meest beoefende sporten in Nederland is er de mogelijkheid om de sport in Dantumadiel te beoefenen. Uitzonderingen zijn golf, hockey, bridge, handbal en tafeltennis. In de meeste gevallen is er aanbod in de directe omgeving. Alleen voor hockey is het aanbod in Friesland beperkt (het dichtst bij in Drachten of Leeuwarden).

4 Verdieping: de sportverenigingen

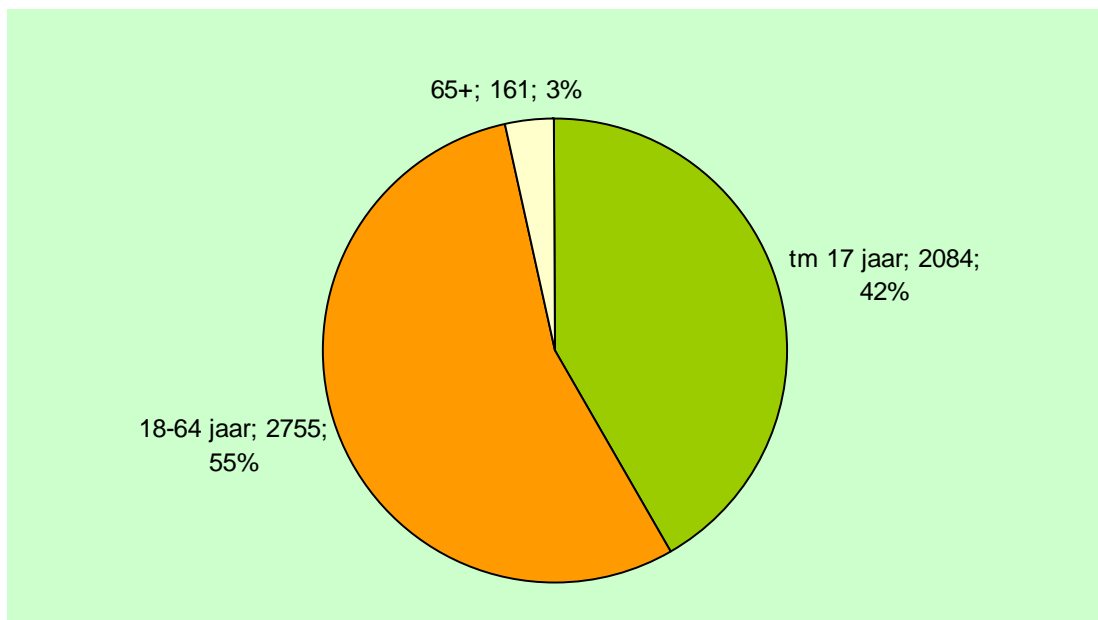
4.1 Inleiding

Dantumadiel heeft 53 sportverenigingen. Voor de ontwikkeling van de sportnota is onder meer een enquête verstuurd aan alle verenigingen. Van de 53 sportverenigingen hebben 35 verenigingen meegewerkt aan de enquête, hetgeen een respons oplevert van 66%. Voor een schriftelijke enquête is dat zeer goed. In deze paragraaf worden de enquêteresultaten regelmatig vergeleken met landelijke cijfers. Wanneer er geen bronvermelding bij staat zijn de landelijke cijfers afkomstig uit de verenigingsmonitor 2008 van het W.J.H. Mulier Instituut.

4.2 Aantal leden bij sportverenigingen

In de enquête is gevraagd naar het aantal leden. Onder de geënquêteerde verenigingen die hun ledenaantal hebben opgegeven (31 verenigingen) zijn 4.482 leden aangesloten. Gemiddeld hebben zij 145 leden per vereniging. Bij deze berekening zijn de zes ijsbaanverenigingen niet meegeteld. Bij de ijsbaanverenigingen is een groot deel van de inwoners lid en dat zou een vertekend beeld opleveren. Naast de 31 verenigingen is van 16 verenigingen geen ledenaantal bekend. We hebben de indruk (op basis van de verenigingsnaam en tal van sport) dat de verenigingsgrootte van de non-respons wat kleiner is. Wanneer we uitgaan van gemiddeld 100 leden (in plaats van 145 in de responsgroep), dan zouden bij de 16 verenigingen zonder ledenopgave 1.600 leden zijn aangesloten. In totaal levert dat circa 6.000 leden van sportverenigingen in Dantumadiel. Landelijk is bekend dat een sporter gemiddeld lid is van 1,2 sportverenigingen. De 6.000 verenigingsleden komen bij benadering overeen met 5.000 inwoners.

Afbeelding 4.1 Verdeling leden van sportverenigingen in Dantumadiel

In Nederland is 34% van de bevolking van 6-79 jaar lid van een of meer sportverenigingen (SCP, Rapportage Sport 2008). Dantumadiel heeft op 1 januari 2011 16.955 inwoners in de leeftijd van 6-79 jaar. Uitgaande van 34% zou dat neerkomen op 5.765 inwoners die lid zijn van

een of meer sportverenigingen. Het aantal verenigingssporters schatten we op basis van de enquête op circa 5.000 en dat is dus iets lager dan het landelijk gemiddelde.

De gemiddelde verenigingsgrootte in de enquête is 145. In de praktijk zal die nog wat kleiner zijn, omdat in de non-respons wat meer kleinere verenigingen zitten. Landelijk is de gemiddelde verenigingsgrootte 176 (Ledental NOC*NSF). Het is op zich niet vreemd dat in landelijk gebied de gemiddelde verenigingsgrootte wat lager ligt.

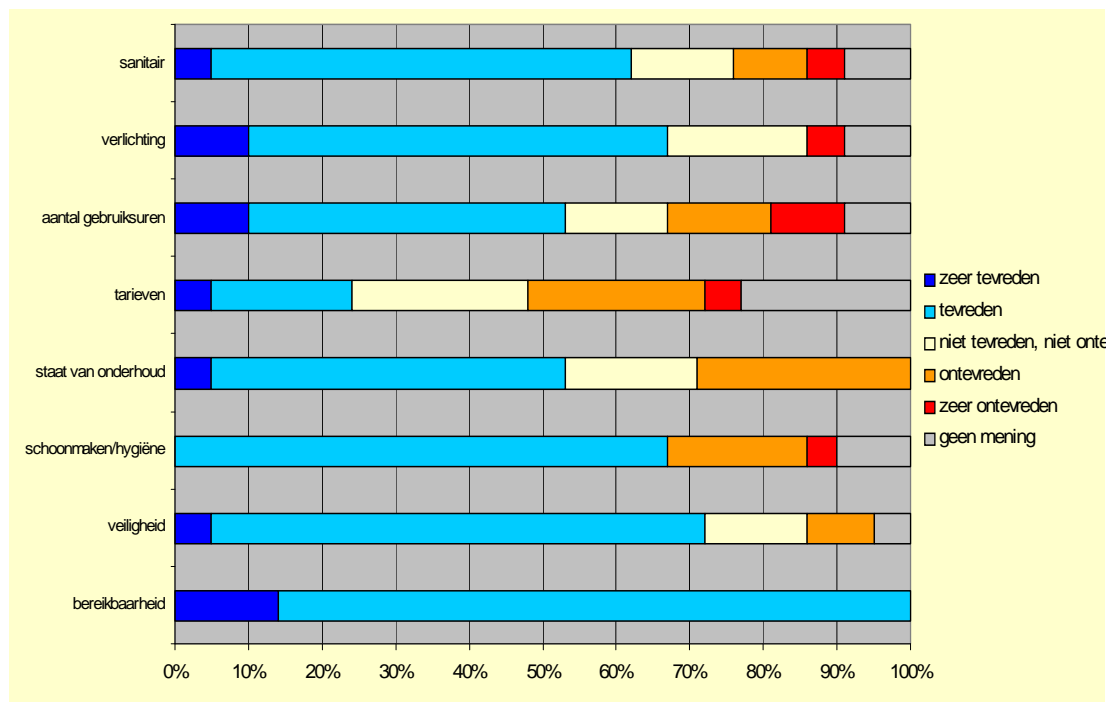
Van de verenigingssporters in Dantumadiel is 63% man en 37% vrouw. Dat is vergelijkbaar met landelijk, want in Nederland is de verhouding man-vrouw 62% om 38%. Velen realiseren zich niet dat de verdeling naar geslacht bij verenigingssporters ruim in het nadeel is van vrouwen. De totale sportdeelname verschilt in Nederland nauwelijks tussen mannen en vrouwen. Vrouwen sporten dus vaker buiten verenigingsverband dan mannen.

Geen enkele vereniging heeft een ledenstop of wachtlijst, al geeft één vereniging aan volgend jaar wel een extra uur in de sporthal nodig te hebben. Landelijk heeft 5% van alle verenigingen een ledenstop en 10% een wachtlijst.

4.3 Gebruik van de accommodatie

In de enquête is gevraagd hoe tevreden of ontevreden men is over een aantal aspecten van de accommodatie. De resultaten is afbeelding 4.2 hebben alleen betrekking op verenigingen die een publieke accommodatie gebruiken (door de gemeente geëxploiteerd).

Afbeelding 4.2 Beoordeling sportaccommodatie op verschillende onderwerpen

De verenigingen zijn het meest tevreden over de bereikbaarheid (zelfs 100% tevreden of zeer tevreden), de verlichting en de veiligheid. Het percentage verenigingen dat ontevreden is, is relatief hoger bij het onderhoud en de tarieven (in beide gevallen is 29% ontevreden tot zeer ontevreden), schoonmaak en het aantal gebruiksuren (in beide gevallen ongeveer een kwart ontevreden tot zeer ontevreden).

Bij twee aspecten is een duidelijk verschil tussen binnen- en buitensportverenigingen. Binnen-sportverenigingen zijn duidelijk vaker ontevreden over de tarieven. Van deze groep is 42% ontevreden over het tarief (25% tevreden en 33% neutraal).

Buitensportverenigingen zijn duidelijker kritischer over het onderhoud. Van de buitensportverenigingen is 43% ontevreden over de staat van onderhoud van de accommodatie. Bij buitensport heeft de kritiek vaak betrekking op de staat van de opstallen (verouderd en aan renovatie toe of vervanging).

Capaciteit binnensport

Uit de enquête blijkt dat 6 verenigingen behoefte hebben aan meer uren binnensportruimte. Het gaat in totaal om 19 uur extra per week (niet altijd een volledige zaal, soms ook een zaaldeel). Van die 19 uur heeft 13 uur betrekking op Damwâld, 1 uur op De Westereen en 5 uur op Feanwâlden. De sporthallen in De Westereen en Feanwâlden hebben nog veel capaciteit beschikbaar in de avond. En zelfs in Damwâld zijn er mogelijkheden voor uitbreiding, zij het dat de vrije ruimte minder groot is dan in de twee andere sporthallen.

Capaciteit buitensport

In de enquête hebben 4 voetbalverenigingen aangegeven een tekort te ervaren aan trainingscapaciteit en een loopgroep zou gebruik willen maken van twee trainingsvelden. De voetbalverenigingen ervaren alle een tekort van 1 trainingsveld (dus 4 in totaal). Volgens de planningsnormen van KNVB is de benodigde trainingscapaciteit redelijk conform de aanwezige capaciteit. Toch ervaren vier van de zes voetbalverenigingen een tekort aan trainingscapaciteit. Op zich is dat beeld herkenbaar met elders in Nederland. De norm die de KNVB hanteert is - zo merken wij - aan de krappe kant voor training. Veel verenigingen trainen 2 keer per week en vaak ook meer dan een uur. De norm van 1 trainingsveld per 14 normteams bij een zaterdagvereniging en 1 trainingsveld per 17,5 normteams bij een zondagvereniging is in die situaties naar onze ervaring krap.

Wat betreft de wedstrijdcapaciteit geeft alleen VCR aan behoefte te hebben aan uitbreiding van een (klein) pupillenveld. VCR heeft volgens de planningsnormen behoefte aan 1,2 a 1,3 veld. Verschillende verenigingen hebben ook behoefte aan uitbreiding van de kleedkamer capaciteit. Dat geldt voor voetbalvereniging De Walden (2 kleedkamers), VIOD (1 kleedkamer), vv Zwaagwesteinde (6 kleedkamers) en de loopgroep Hugo Veenker (6 kleedkamers).

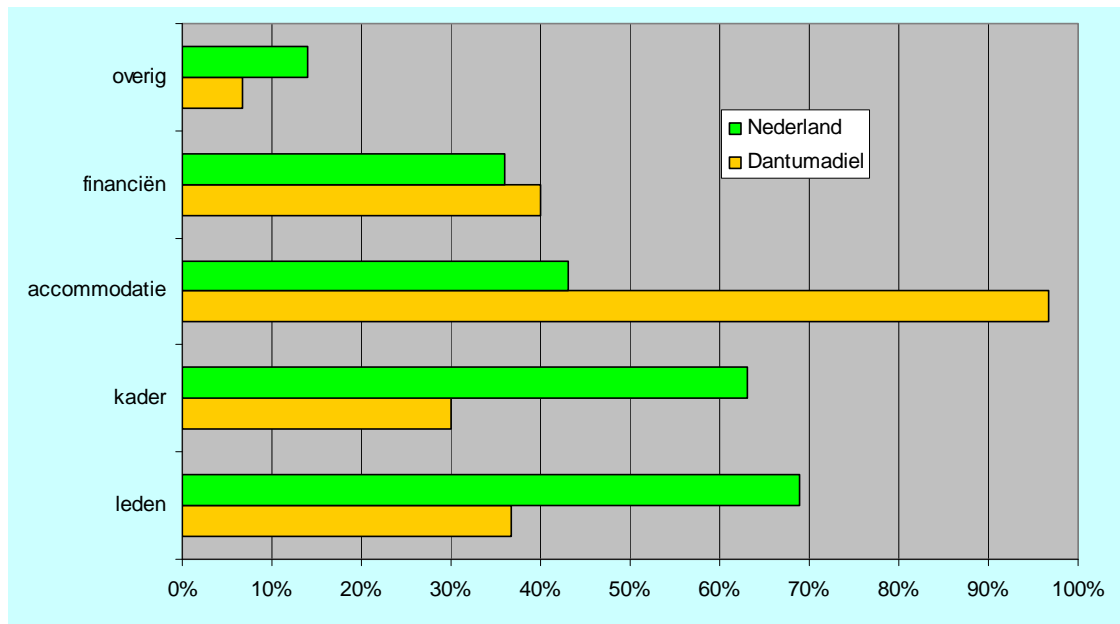
4.4 Knelpunten en pluspunten

Van alle sportverenigingen in Dantumadiel heeft 11% geen knelpunten en 89% wel een of meer knelpunten. Die uitkomst verschilt niet met het landelijke beeld. Onder de Nederlandse sportverenigingen heeft 13% geen knelpunten en 87% een of meer knelpunten.

Van alle verenigingen die knelpunten ervaren in Dantumadiel, heeft 97% betrekking op de accommodatie. Het gaat vooral over de (gebrekkige) onderhoudsstaat, of het ontbreken van een accommodatie of faciliteiten. Na het onderwerp accommodatie (dat in Dantumadiel duidelijk domineert bij de knelpunten), worden zorgen over de financiën, de ledenontwikkeling en het kader genoemd door 30% tot 40% van de verenigingen met problemen.

We zagen dat het aandeel verenigingen met knelpunten in Dantumadiel niet afwijkt van het landelijke beeld (88% in Dantumadiel en 87% landelijk). Wat wel verschilt is de verdeling van de knelpunten. Landelijk is de ledenontwikkeling de grootste zorg van verenigingen en daarna kader. In Dantumadiel is de accommodatie duidelijk de grootste zorg van de verenigingen.

Afbeelding 4.3 Overzicht knelpunten in verenigingen (als percentage van verenigingen met knelpunten)

Verenigingen in Dantumadiel vinden hun sterkste pluspunt de betrokkenheid van leden en de vrijwilligers (door 56% van de verenigingen genoemd). Op de tweede plaats komt dat verenigingen zichzelf niet duur vinden (door 39% genoemd) en op de derde plaats komt sfeer en gezelligheid (door 33% genoemd). De accommodatie wordt door 28% genoemd als sterk pluspunt.

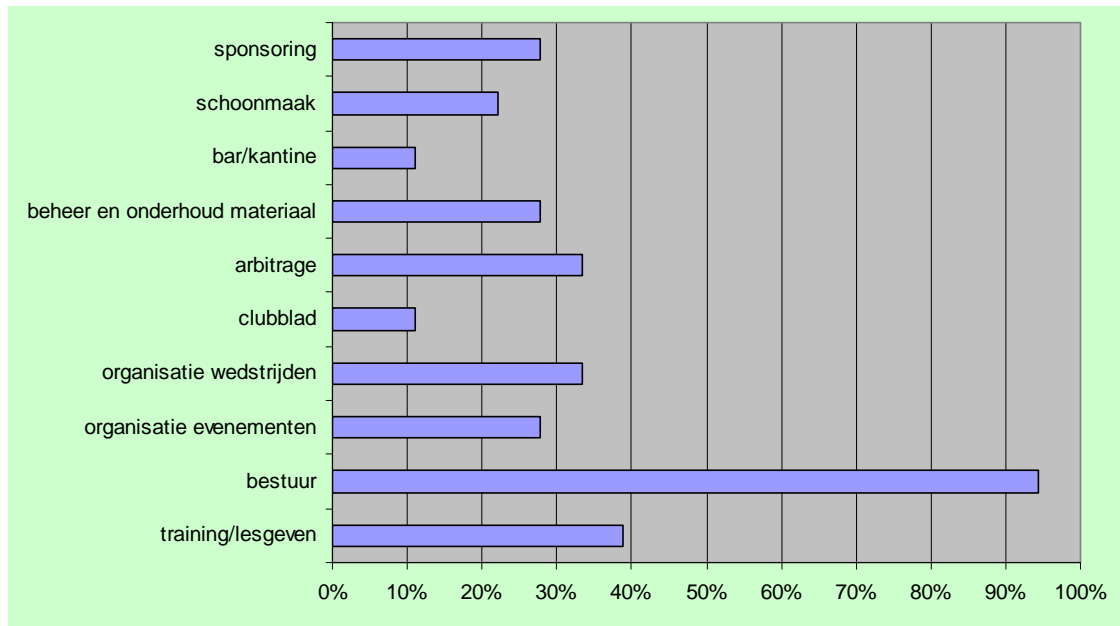
Tabel 4.1 Meest genoemde pluspunten van verenigingen (meer dan 1 antwoord mogelijk)

betrokkenheid/vrijwilligers	56%
sfeer/gezelligheid	33%
laagdrempelig/niet duur	39%
accommodatie	28%

4.5 Organisatie en kader

Van de sportverenigingen in Dantumadiel heeft de helft (50%) voldoende vrijwilligers en 50% niet voldoende vrijwilligers. De verenigingen die wel een tekort ervaren noemen gemiddeld 3 verschillende functies. Veruit het meest genoemd zijn vrijwilligers voor bestuursfuncties. Van de verenigingen die niet voldoende vrijwilligers hebben, zoekt 97% bestuursleden. Of anders gezegd: de helft van de sportverenigingen is op zoek naar vrijwilligers voor bestuursleden. Landelijk ervaart 55% van de verenigingen een tekort aan kader. Dat is vergelijkbaar met Dantumadiel. En ook landelijk staan bestuurskandidaten bovenaan.

Afbeelding 4.4 Voor welke functies worden vrijwilligers gezocht?

Verenigingen doen wel moeite om kandidaten voor het bestuur te vinden. Bijna acht op de tien verenigingen in Dantumadiel besteedt veel aandacht aan vervanging van bestuursleden door tijdig actief te werven. En nagenoeg alle verenigingen hebben een omschrijving van de bestuurstaken (zie tabel 4.2). Desondanks is het vinden van kandidaten voor bestuursfuncties lastig. Landelijk is de ervaring dat het vinden van vrijwilligers voor losse activiteiten nog wel gaat, maar dat het steeds moeilijker wordt mensen te vinden voor functies die een lange periode (tenminste 4 jaar) een forse inzet vragen. Verenigingen spelen daar landelijk ook op in. Men richt zich minder op de oude structuur van bestuurscommissies, omdat mensen daar niet warm voor draaien. Maar leden of ouders van jeugdleden zijn nog wel bereid om mee te helpen aan een “projectje” of “klusje”.

Vrijwilligersbeleid is voor vereniging heel belangrijk. Toch heeft driekwart (76%) van de verenigingen in Dantumadiel geen vrijwilligerscoördinator of vrijwilligerscommissie. Een kleine groep (9%) heeft een vrijwilligerscoördinator aangesteld en 15% heeft een vrijwilligerscommissie in de vereniging. Weinig verenigingen (18%) maken afspraken met nieuwe leden of ouders van nieuwe jeugdleden over vrijwilligerswerk. Dat beeld zien we ook landelijk, maar verenigingen die een tekort hebben aan vrijwilligers, wordt bij ondersteuningstrajecten geadviseerd afspraken te maken met bestaande en nieuwe leden over vrijwilligerswerk. Het belonen van vrijwilligers doen verenigingen wel in Dantumadiel. Door tweederde van de verenigingen is dit een jaarlijkse activiteit.

Tabel4.2 Vrijwilligersbeleid bij sportverenigingen in Dantumadiel

	ja	nee
onze vereniging besteedt veel aandacht aan vervanging van bestuursleden door tijdig actief te werven (vertrek van bestuursleden overvalt ons niet)	79%	21%
voor onze bestuursfuncties hebben we een omschrijving van de taken	91%	9%
aan alle nieuwe leden (of ouders van nieuwe jeugdleden) maken we <u>altijd</u> afspraken over hun inzet bij vrijwilligerswerk (bar, schoonmaak, leiding/coach, clubblad, sponsoring etc).	18%	82%
we organiseren voor onze vrijwilligers jaarlijks een uitje/etentje of iets dergelijks om ze te belonen	65%	35%

Naast vrijwilligersbeleid zijn in de enquête diverse onderdelen geïnventariseerd die betrekking hebben op beleid, communicatie en organisatie. Opvallend is dat weinig verenigingen in Dantumadiel een beleidsplan hebben (24%) en ook opmerkelijk is dat maar 24% van de verenigingen standaard de inflatie verwerkt in de contributie. De meeste verenigingen in Dantumadiel hebben een website (bij vooral kleine verenigingen niet altijd), zes op de tien verenigingen heeft ook een nieuwsbrief of clubblad en circa de helft van de verenigingen werkt met een jaarnummer voor haar leden waarin de belangrijkste informatie is gebundeld.

Tabel 4.3 Beleid, organisatie en communicatie.

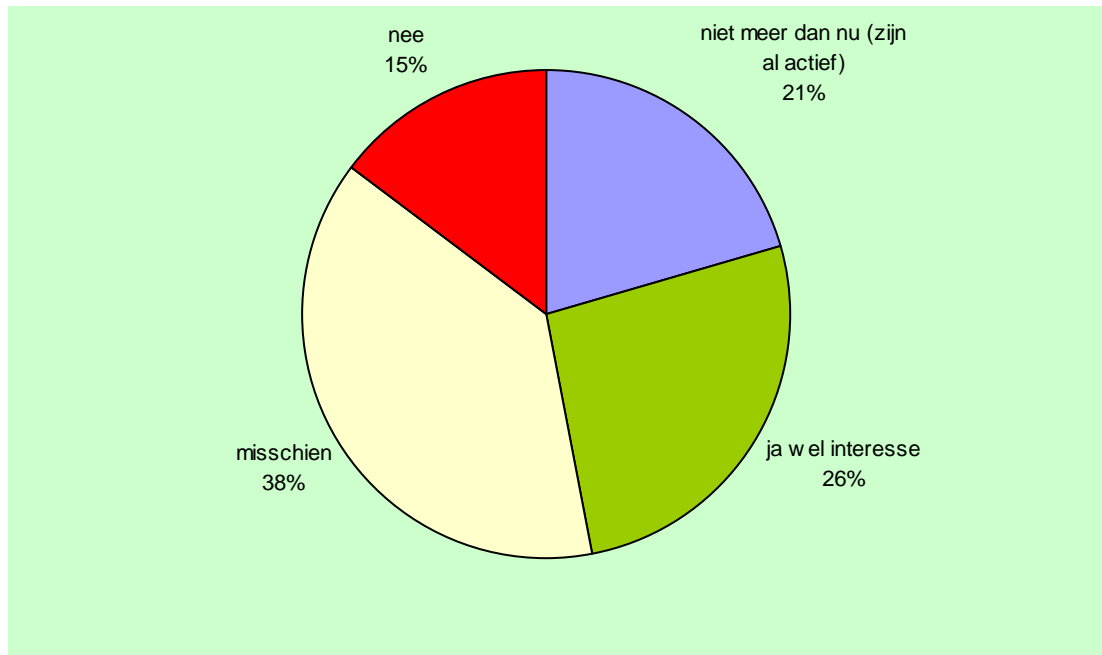
	ja	nee
onze vereniging heeft een website	79%	21%
we verspreiden jaarlijks een bewaarnummer/jaaroverzicht onder leden met belangrijke verenigingsinformatie	53%	47%
onze vereniging brengt periodiek een nieuwsbrief of clubblad uit onder leden (per post of digitaal)	59%	41%
onze vereniging heeft een beleidsplan niet ouder dan 4 jaar	24%	76%
indien beleidsplan: jaarlijks kijken we in hoeverre de doelen uit het beleidsplan zijn bereikt en verantwoorden dat tijdens de ALV	88%	12%
binnen de vereniging hebben we gedragsregels opgesteld en deze worden ook verspreid/kenbaar gemaakt en nageleefd.	53%	47%
de jaarlijkse inflatie wordt standaard verwerkt in de contributie.	24%	76%
onze vereniging heeft een actieve activiteitencommissie of werkgroep	59%	41%
onze vereniging beschikt over voldoende EHBO'ers of bedrijfshulpverleners	63%	37%

4.6 Samenwerking

Eind jaren negentig heeft het kabinet een impuls gegeven aan de breedtesport via de regeling breedtesportimpuls. Een van de pijlers van het toenmalige beleid was om sport meer te laten samenwerken onderling en vooral met andere sectoren. Die samenwerking is sindsdien een belangrijk speerpunt geweest in het rijksbeleid, bijvoorbeeld bij de stimulering van de driehoek buurt, onderwijs en sport (de BOS-impuls) en het beleid om via combinatiebanen sport, onderwijs en cultuur te versterken.

In de enquête is gevraagd of de vereniging/organisatie meer zou willen samenwerken met andere partijen bijvoorbeeld met scholen (gasttrainingen), buitenschoolse opvang of andere instellingen (welzijnsinstelling). Verenigingen in Dantumadiel staan daar positief tegenover.

Afbeelding 4.5 Zou u als vereniging/organisatie meer willen samenwerken met andere partijen

De meeste verenigingen (59%) zien wel de voordelen van samenwerking. Slechts een kwart (26%) denkt dat samenwerking geen voordelen oplevert en 15% weet dat nog niet.

Verenigingen hebben wel ideeën op welke terreinen samenwerking voordelen kan opleveren (zie ook tabel 4.4). Samengevat hebben de suggesties betrekking op:

- gezamenlijke training (bij kaatsen gebeurt dat al, een judovereniging oppert die gedachte);
- gezamenlijke inkoop;
- gezamenlijk gebruik van materieel;
- clusteren/multifunctioneel gebruik van accommodaties;
- samenwerken bij beleid, organisatietips en belangenbehartiging.

Tabel 4.4 Op welke terreinen kan samenwerking tussen verenigingen voordelen opleveren?

<ul style="list-style-type: none"> • samen trainerskosten delen (gymnastiekvereniging). • lenen van elkaar, technisch gebied en werving&selectie (loopgroep). • scholen met ijsclubs (ijsbaanvereniging). • samen met de 3 judoverenigingen een wedstrijdtraining organiseren en 1x per jaar een gezamenlijk toernooi (judovereniging). • gezamenlijke activiteiten (kaatsvereniging) • gezamenlijk gebruik materiaal (kaatsvereniging) • werken al samen met andere kaatsvereniging (kaatsvereniging) • betere benutting van vrijwilligers - en door samenwerken meer kans op sterkte te selecteren (korfbalvereniging) • inkoop en gezamenlijk beleid/sportraad (korfbalvereniging) • zie sportclustering de Westereen (duursportvereniging) • accommodaties samenvoegen (tennisclub) • sterker richting gemeente (voetbalvereniging) • dit is bij de voetbalverenigingen in Dantumadiel al van toepassing (voetbalvereniging) • bv gezamenlijke inkoop materieel (voetbalvereniging) • administratie, financiën en eventueel clubblad (volleybalvereniging) • ondersteuning, inkoop, betrekken scholieren (wielrenvereniging) • ledenaantal (zwemvereniging)
--

Als laatste is aan verenigingen gevraagd voorbeelden te geven waar men nu al samenwerkt met een andere vereniging of organisatie en waar de vereniging veel baat bij heeft. Voorbeelden worden genoemd van gezamenlijk gebruik van accommodaties, gezamenlijke activiteiten, een gezamenlijke jeugdafdeling, gezamenlijke trainingen en samenwerking met het onderwijs.

Tabel 4.5 Voorbeelden van huidige samenwerkingsvormen

Gymnastiekvereniging SVK-AVIOS	gymverenigingen SVK en AVIOS werken samen vanaf seizoen 2002-2003
Loopgroep Hugo Veenker	adviezen geven t.a.v. bewegen
Kaatsvereniging Lyts Begjin	samenwerking met voetbalvereniging Viod; altijd een kaatspartij voor voetballeden en kaatsleden; gezamenlijke schoonmaak accommodatie.
Kaatsvereniging Nut en Nocht	gezamenlijk gebruik materiaal, stellen gezamenlijk wedstrijdprogramma vast en gezamenlijk trainingen (talent)
Keatsferiening Sla Raek	gezamenlijke jeugdtraining
Korfbalvereniging Nij Libben	Nij Libben en Quick Burdaard: fusie beoogd per 1 juli 2011
Korfbalvereniging SC Feanwâlden	gebruik kleedkamers samen met voetbalvereniging
Korfbalvereniging W.I.K. '34	schoolkorfbaldag
Sportclub Fytris	zie sportclustering de Westereen
Voetbalvereniging Broekster Boys	samenwerking Broekster Boys+De Wâlden jeugdafdeling en samengewerkt met ZMLK school De Wingerd bij oprichting G afdeling
Voetbalvereniging De Wâlden	gezamenlijke jeugdafdeling Broekster Walden sinds 5 jaar
Voetbalvereniging VCR	samenwerking voetbal VCR en dorps huis
Voetbalvereniging VIOD	samenwerking met kaatsvereniging en met scholen
Voetbalvereniging Zwaagwesteinde	bijv werkgroep sport samen met gemeente voor planontwikkeling sportcentrum De Westereen/centrumplan
WV Otto Ebbens	Sport Fryslân bij opstellen van hun beleidsplan en breedtesportproject High Five samen met de gemeente
Zwemvereniging ZPD	breedtesportproject High Five: kinderen vrijblijvend sport uitproberen

4.7 Verenigingstoekomst

In Nederland hebben veel gemeenten te maken met een stagnerende of zelfs teruglopende bevolking en daarnaast met vergrijzing en minder jeugd (ontgroening). In de enquête is aangegeven dat de bevolking van Dantumadiel naar verwachting enigszins gaat afnemen en dat we te maken krijgen met minder jeugd en meer ouderen. Bijna de helft van de verenigingen ziet deze ontwikkeling niet een bedreiging (47%), tegenover 41% die dit wel als een bedreiging ziet voor de verenigingssport in Dantumadiel (12% weet het nog niet).

Op de vraag hoe men de toekomst inschat voor de eigen vereniging, dan is het beeld wat positiever, maar ook zeker niet rooskleurig. Een ruime meerderheid (76%) verwacht dat de situatie voor de vereniging over 5 jaar ongeveer gelijk zal zijn als nu. Maar slechts 3% verwacht dat de vereniging er sterker voor zal staan, tegenover 18% die denkt dat de vereniging er slechter voor zal staan.

4.8 Bezuinigingen

In de enquête is de volgende vraag gesteld over bezuinigingen:

“...Alle gemeenten krijgen minder inkomsten van de rijksoverheid en moeten daarom bezuinigen. Als de gemeenteraad zou besluiten om bijvoorbeeld 5% te bezuinigen op sport, waar zou u dan op bezuinigen wat betreft de gemeentelijke sportuitgaven (**meer antwoorden mogelijk**)?”

In de enquête gaat de grootste voorkeur uit naar het verminderen van overcapaciteit en daarna het overnemen van taken die nu nog door de gemeente worden uitgevoerd.

Tabel 4.6 Suggesties in de enquête voor bezuinigingen

Als sprake is van overcapaciteit bij sportaccommodaties, deze afstoten of het onderhoud terugbrengen naar minimaal niveau	41%
Tarieven verhogen én contributies verhogen. M.a.w.: laat de sporter meer betalen	21%
Bepaald onderhoud dat de gemeente laat doen, overdragen naar de verenigingen (mits mogelijk en in overleg)	29%
Verhogen efficiency/minder overhead/sleutelbeheer	12%
Clusteren van sport ruimtelijk	3%
Andere suggesties	3%
Weet niet	24%

Klankbordgroep bezuinigingen

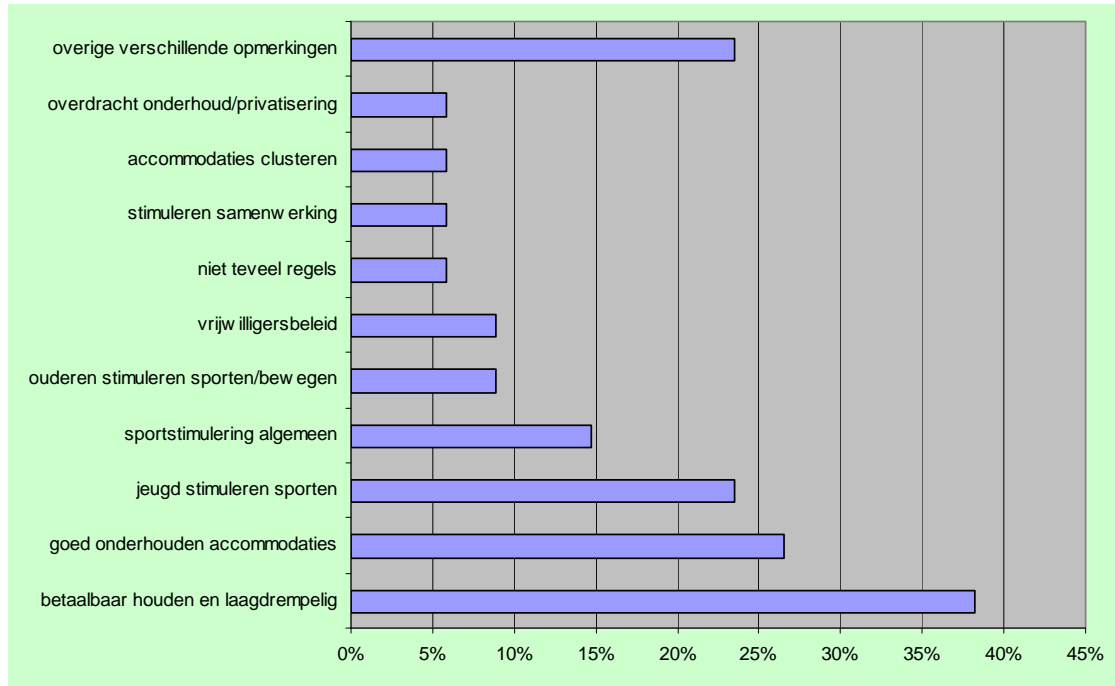
Naast de enquête is met een beperkt aantal verenigingen verder gesproken over het thema bezuinigingen bij sport. Door de verenigingen wordt nadrukkelijk gepleit om niet te bezuinigen op sport. Een lastenverzwaring zal naar verwachting een nadelige invloed hebben op de sportbeoefening van burgers en het zal ook de problemen bij verenigingen vergroten.

Mocht hoe dan ook bezuinigd moeten worden, dan willen verenigingen dat niet via tariefsverhoging realiseren. Men dringt aan op kostenbesparingen. In de eerste plaats denkt men aan bezuinigen op sporthalbeheer door meer verantwoordelijkheid bij gebruikers te leggen (onderwijs en verenigingen). Op de tweede plaats ziet men als mogelijkheid (op langere termijn) om kosten te besparen door accommodaties beter te benutten (leegstand voorkomen). Bij de binnen- en buitensport moet overcapaciteit indien mogelijk worden voorkomen. Een andere optie is het werken met (verlaagde) daluurtarieven om lege uren toch aantrekkelijk te maken. Mogelijk kunnen de sporthallen ook meer ingezet worden voor braderieën/beuren en eventueel voor (bond)competities. Naast sleutelbeheer is de bedrijfsvoering mogelijk ook te verbeteren door centrale inkoop of samenwerking in regio-verband en energiebesparende maatregelen.

4.9 Speerpunten sportbeleid volgens verenigingen

Alle verenigingen is de vraag voorgelegd wat volgens de vereniging de drie belangrijkste uitdagingen zijn voor het nieuwe sportbeleid. De resultaten zijn samengevat in afbeelding 4.6. Op de eerste plaats komt het betaalbaar houden van de sport in Dantumadiel. Daarna het aanbieden van goede sportaccommodaties op en op de derde plaats stimuleren van jeugd voor sport en bewegen.

Afbeelding 4.6 Speerpunten nieuwe sportbeleid volgens verenigingen

Klankbordgroep sportstimulering

Met een aantal verenigingen is een discussie gevoerd over sportstimulering. De deelnemers aan de discussie kunnen zich niet vinden in de voorgestelde bezuinigingen op sport. Wil je sport en bewegen stimuleren, dan moet je juist investeren en niet bezuinigen (volgens de deelnemers).

Uit de discussie blijkt dat het draaiend houden van een vereniging, al het nodige vergt. Voor vernieuwing of extra activiteiten is het heel moeilijk om mensen te vinden. Dat geldt zowel het aantal mensen (kwantiteit), als ook de vaardigheden (kwaliteiten). Om nieuwe initiatieven van de grond te krijgen (en te houden) heb je mensen nodig die creatief, doortastend en resultaatgericht zijn en ook tijd beschikbaar hebben. Dat is heel moeilijk voor verenigingen in te vullen.

Een belangrijke uitkomst was dat als de gemeente een duidelijke vooruitgang wil boeken op het gebied van sportstimulering en bewegen, we mensen nodig hebben die activiteiten kunnen opzetten en in de lucht kunnen houden. Het gaat om bedenken en uitvoeren. Je zal dus als gemeente daarin moeten investeren. Als je sportstimulering serieus wilt nemen, dan kan je dat niet bij alleen vrijwilligers neerleggen.

Naast het aantrekken van professionals (voor sportstimulering) kan je aanvullend ook denken aan stagiaires van CIOS Heerenveen of de ALO (Zwolle/Groningen).

Jeugd vormt voor verenigingen de belangrijkste doelgroep voor sportstimulering. Men erkent wel dat de sportdeelname afneemt naarmate de leeftijd oploopt en dat sportstimulering ook inhoudt mensen aan sporten en bewegen krijgen en houden van boven de (paweg) 20 jaar.

5 De kosten en opbrengsten van de sport

5.1 Gemeentelijke kosten

Gemiddeld besteedt een Nederlandse gemeente € 67 per inwoner aan sport in 2011 (laten minus baten). Onder Friese gemeenten is het gemiddelde € 73 per inwoner. In de periode 2008-2011 gaf Dantumadiel jaarlijks gemiddeld € 71,25 per inwoner uit aan sport. Het laatste jaar (2011) was dat € 65 per inwoner. De sportbegroting voor 2011 is als volgt.

Tabel 5.1 Begroting sport 2011 Dantumadiel

sporthallen	Lasten		Baten	
gas/water/electra/telefoon	€ 83.686	opbrengst reclames	€ 4.156	
schoonmaak/artikelen	€ 5.303	verhuur sporthal aan verenigingen	€ 85.466	
onderhoud	€ 77.454	pacht kantines	€ 3.000	
heffingen/verzekeringen/belastingen	€ 20.838			
doorberekende kapitaallasten	€ 32.502			
doorberekende kosten bedrijfsvoering	€ 377.035	exploitatietekort	€ 504.196	84%
Totaal	€ 596.818		€ 596.818	

Sportvelden/ijsbanen				
onderhoud	€ 98.465	Erfpachten	€ 234	
heffingen/belastingen	€ 3.756	Gebruik sportvelden	€ 21.024	
doorberekende kapitaallasten	€ 15.838	Verminder sportvelden taakstelling	€ 10.000	
doorberekende kosten bedrijfsvoering/middelen	€ 108.522	bijdrage reserves t.b.v. investeringen	€ 6.528	
subsidie sportaccommodatie	€ 74.000	exploitatietekort	€ 262.795	87%
Totaal	€ 300.581		€ 300.581	

zwembad				
gas/water/electra/telefoon	€ 54.147	bijdrage reserves	€ 9.167	
schoonmaak/artikelen	€ 1.187	inkomsten gebruik	€ 234.070	
kosten activiteiten/bedrijfsvoering	€ 62.833	horeca	€ 3.084	
onderhoud	€ 23.703			
heffingen/verzekeringen/belastingen	€ 8.615			
doorberekende kapitaallasten	€ 80.527			
doorberekende kosten bedrijfsvoering (personeel)	€ 435.874	exploitatietekort	€ 420.565	63%
Totaal	€ 666.886		€ 666.886	

Overig				
alg kosten en reserveringen	€ 49.239			
sportsubsidies/sportschooldagen	€ 12.281	exploitatietekort	€ 61.520	100%
Totaal	€ 61.520		€ 61.520	

totale exploitatietekort (netto kosten)			€ 1.249.076	
--	--	--	--------------------	--

Bij het onderdeel binnensport vallen twee zaken op.

(1)

De exploitatie van de binnensport (de drie sporthallen) laat een fors negatief resultaat zien. Het exploitatietekort is een half miljoen per jaar.

Het gebruik van de hallen is matig en de inkomsten uit verenigingshuur zijn daarom niet al te hoog. We zien ook – en dat is veel betekenisvoller – dat er voor het onderwijsgebruik van de sporthallen, er geen inkomsten worden geboekt. De uitgaven van de sporthallen staan volledig op de sportbegroting en er is geen verrekening (vergoeding) vanuit de onderwijsbegroting voor het onderwijsgebruik. Op zich zijn gemeenten daar vrij in – het is per slot van rekening vestzakbroekzak, maar voor de interpretatie van de sportbegroting moet men daar wel rekening mee houden.

Voor een eventuele interne verrekening, bijvoorbeeld tussen de begroting voor onderwijs en de begroting voor (sport)accommodaties, kan aangesloten worden bij de klokuurbedragen. De vergoeding van de materiële instandhouding bestaat uit een vast en variabel deel en zou in het geval van Dantumadiel (89 uur/week bewegingsonderwijs) neerkomen op een bedrag van circa € 58.000 per jaar. Daarnaast zou nog een stichtingskostenvergoeding kunnen worden verstrekt.⁶

(2)

Aan de kostenkant bij de sporthallen valt de post 'doorberekende kosten bedrijfsvoering' ter grootte van afgerond € 377.000 per jaar op. Voor het beheer zijn 6,28 fte actief. Grontmij hanteert in de regel 1,5 fte beheer per sporthal.⁷ Bij drie sporthallen is dat 4,5 fte. In Dantumadiel is het beheer ruimer ingevuld. Gemiddeld hanteert Grontmij per beheerder een post van € 40.000 tot € 45.000 loonkosten. Bij 4,5 fte zou dat neerkomen op € 180.000 tot € 202.500. In de begroting staat een post van € 377.000 en dat is circa € 175.000 meer dan wat gebruikelijk is.

Bij de sportparken staat een post van € 98.465 voor onderhoud en een post van € 108.522 voor doorberekende kosten bedrijfsvoering/middelen (voornamelijk overhead). Daarnaast staat er onder investeringen het renovatieonderhoud van velden. De afgelopen jaren varieerde die post van € 28.000 tot € 61.000. Voor 2011 is in de begroting geen renovatiepost voor velden opgenomen. De gemiddelde renovatiekosten voor één voetbal(natuur)grasveld is geraamd op € 33.000 inclusief btw (Kwaliteitsbeoordeling grassportvelden, Grontmij 2009).

Conclusie

De beheerkosten van de binnen- en buitensportaccommodaties zijn hoog en bieden mogelijkheden voor bezuinigingen en ombuigingen. Opvallend is ook de hoge overhead zonder dat er een toegevoegde waarde is voor de sport. Daarnaast drukken de lasten van de sporthallen (inclusief onderwijsgebruik) volledig op de sportbegroting, terwijl er geen vergoeding tegenover staat.

5.2 Wat betaalt de sporter

Als we naar de hoogtes van contributies kijken in Dantumadiel (indicatief) dan zijn paardrijden en fitness nog steeds een relatief dure sport. Zwemmen (verenigingszwemmen) kost ook beduidend meer dan andere sporten (tussen de € 150-200 /jaar). Voetbal behoort zeker niet tot de goedkoopste sporten. Wandelsport, wielrennen en skeeleren hebben relatief lagere contribu-

⁶ Ter indicatie: de gemeente Westerveld (19.400 inwoners) heeft circa € 400.000 aan kosten bewegingsonderwijs, waarvan € 69.000 huur. De resterende kosten zijn doorberekeningen van exploitatiekosten van accommodaties en leerlingenvervoer.

⁷ Rekening houdend met een lagere bezetting in de zomermaanden en een hogere bezetting in de winterperiode.

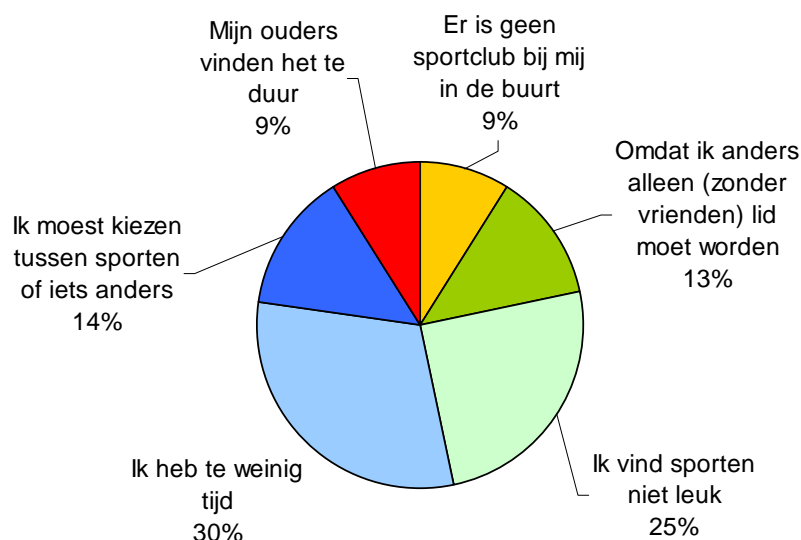
ties. Het gaat echter ook om sporten in de openbare ruimte. Kaatsen staat onderaan in tabel 5.2, maar kaatsen is een typische seizoenssport, die je niet jaarrond beoefent.

Tabel 5.2 Contributiehoogtes bij verenigingen in Dantumadiel 2010/2011⁸

	Tarief jeugd	Tarief volwassenen
paardrijden	€ 375	€ 375
sportschool onbeperkt	€ 300-336	€ 396-432
sportschool 1x/week	€ 216	€ 276-288
zwemmen (vereniging)	€ 156	€ 185
judo	€ 100-135	€ 100-189
atletiek/duurloop	€ 140	€ 160
korfbal	€ 90-100	€ 150-175
voetbal	€ 85-145	€ 120-210
gymnastiek	€ 90-145	€ 118-165
tennis excl les	€ 40-85	€ 85-125
badminton	€ 40-60	€ 80
wandelsport	€ 65	€ 65
skeeler	€ 56	€ 77
wielrennen	€ 22,50-€ 30	€ 22,50-€ 40
kaatsen	€ 10-15	€ 17,50-20

Verenigingen hebben bij de ontwikkeling van de sportnota (sportdebat, verdiepingdiscussies en de enquête) hun zorgen geuit over tariefsverhoging, omdat zij denken dat contributieverhoging niet stimulerend is en sporters zullen afhaken. Uit een onderzoek in Drenthe (GGD Drenthe) blijkt dat maar voor een zeer kleine groep de kosten een belemmering zijn om te sporten (9% van degenen die niet sporten en die groep is ongeveer 1/3 van de bevolking).

Afbeelding 5.1 Waarom niet sporten in Drenthe (GGD Drenthe, Jeugd en leefgewoonten, 2006)

Toch wil het onderzoek van de GGD Drenthe niet zeggen dat de relatie tussen de contributiehoogte en sportdeelname beperkt is. In ieder geval was 2006 een andere tijd (gunstige conjunctuur) en dat is 5 jaar later zeker niet het geval. Ook zien we dat vanuit de regelingen voor lage inkomens aanzienlijke bedragen worden toegekend om te sporten. Vanuit de Kinderen Doen

⁸ Bedragen zijn enigszins afgerond.

Mee-regeling gaat het om €9.600 en via de Geld Terug Regeling om bijna €10.000. Dat is bijna €20.000 per jaar.

5.3 Opbrengsten van de sport

Sport is een beleidsveld waarbij in de gemeentebegroting de kosten veel hoger zijn dan de baten (de huuropbrengsten). Nu geldt dat wel voor meer beleidsvelden, maar de baten van sport gaan verder dan de opbrengstenstaat van de gemeentebegroting.

Sinds eind jaren negentig is er veel meer aandacht voor de waarden van sport voor andere beleidsvelden. Sport is niet alleen leuk om te doen (de intrinsieke waarde), maar sport heeft ook een belangrijke betekenis voor de sociale cohesie in een samenleving (meerwaarde voor het Wmo-beleid), sport heeft een vormende en ontplooiende rol (relatie met onderwijs en opvoeding) en sport draagt ook bij aan de gezondheid.

Sport, bewegen en gezondheid

De laatste jaren is steeds meer onderzoek gedaan naar de effecten van (on)voldoende bewegen en de kosten daarvan. Uit onderzoek blijkt dat de directe gezondheidskosten ten gevolge van onvoldoende bewegen worden geraamd op €0,9 miljard per jaar in Nederland. Naast de directe gezondheidskosten (zorgkosten), leidt onvoldoende bewegen ook tot productiviteitsverlies en arbeidsverzuim. Deze kosten zijn een veelvoud van de directe gezondheidskosten en worden voor Nederland geschat op €1,8 miljard per jaar (SCP Rapportage sport 2008).

De totale kosten van onvoldoende bewegen komen daarmee uit op €2,7 miljard per jaar. Omgerekend naar het inwoneraantal van Dantumadiel is dat €3 miljoen (waarvan €1 miljoen aan directe gezondheidskosten en €2 miljoen aan indirecte kosten zoals productiviteitsverlies en arbeidsverzuim). Zeer recent heeft het College van Zorgverzekeraars de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport geadviseerd de gecombineerde leefstijlinterventie op te nemen in het Besluit zorgverzekering (onderdeel van de basisverzekering). De gecombineerde leefstijlinterventie is een aanbod dat zich richt op het begeleiden van patiënten bij voeding/eetgewoontes, beweging en gedragsverandering (dus een combinatie-aanpak).

Sport en sociale cohesie

Sport heeft een duidelijke relatie met welzijn. Van de 10 prestatievelden die in Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zijn benoemd, hebben drie duidelijke raakvlakken met sport:

- het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
- het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
- het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

In Nederland zijn in de sport circa 1,1 miljoen vrijwilligers actief. Omgerekend naar de schaal van Dantumadiel komt dat neer op 1.250 vrijwilligers in Dantumadiel die zich inzetten voor hun vereniging.

In kleine kernen in Nederland is decennia een proces gaande van afname van voorzieningen. Het vertrek van winkels is al lang geleden ingezet en onontkoombaar. Concentratie van scholen of dorpshuizen is een ontwikkeling die in Noord-Nederland steeds vaker het nieuws haalt. De aanwezigheid van een sportvereniging is juist dan in kleinere kernen niet alleen een voorziening, maar ook een plek van ontmoeting. We zijn niet per definitie tegen verandering, maar sport heeft voor kleine kernen een dubbele betekenis (een voorziening om te sporten en een ontmoetingsplaats).

6 Beleid, trends en ontwikkelingen

6.1 Landelijk beleid

Als vertrekpunt beginnen we met de wettelijke taken die de gemeente heeft op het gebied van sport. In feite zijn die zeer beperkt omschreven. In de Welzijnswet die per 1 januari 2007 vervangen is door de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) stond nauwelijks iets over sport en ook in de Wmo is sport niet duidelijk benoemd. De Wmo onderscheidt diverse prestatievelen en verschillende daarvan hebben wel duidelijke raakvlakken met sport. Bijvoorbeeld het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid, het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers en het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer van inwoners met beperkingen of problemen. Maar uiteindelijk legt de Wmo geen normen op voor het sportbeleid.

De enige wettelijke taak die de gemeente heeft op sportgebied ligt op het gebied van het bewegingsonderwijs. De gemeente draagt zorg voor de onderwijsaccommodaties, inclusief het bewegingsonderwijs. Er zijn normen voor de afstand tussen een gymzaal en een basisschool (afhankelijk van het aantal klokuren dat een school aan bewegingsonderwijs moet geven – hoe minder uren, hoe verder de afstand mag zijn).

Verder hanteren sportbonden en NOC*NSF normen voor sportaccommodaties. De gemeente Dantumadiel zal deze normen zoveel mogelijk als richtlijn hanteren.

Het sportbeleid in de periode 2006-2010

In de nota 'Tijd voor sport', beschrijft het kabinet aan de hand van drie overkoepelende thema's 'Bewegen, Meedoen en Presteren' de hoofdlijnen van het sportbeleid in de periode 2006-2010. Inmiddels is hier een vierde thema aan toegevoegd: Olympische Spelen 2028. We lichten de thema's meedoen, bewegen en Olympische Spelen nader toe.

Meedoen

Er zijn door het kabinet verschillende regelingen die gericht zijn op het vergroten van het aantal mensen dat sport en/of beweegt (meedoen-component).

In 2005 is de BOS impuls (Buurt Onderwijs Sport) ingesteld. Vanaf 2008 wil het kabinet het beleid op het gebied van scholen, sport en cultuur een impuls (Impuls brede scholen, sport en cultuur) geven door landelijk 2250 combinatiefuncties te creëren. Deze arbeidsplaatsen zijn voor de inzet van professionals die een brug vormen tussen onderwijs, sport en cultuur.

Met deze impuls worden vier doelstellingen nagestreefd, namelijk:

- Het uitbreiden van het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod in zowel het primair als het voortgezet onderwijs, om te beginnen in de veertig krachtwijken.
- Het versterken van circa tien procent van de sportverenigingen met oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk.
- Het stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen.
- Het bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en het onder jongeren stimuleren van actieve kunstbeoefening.

De Impuls loopt van 2008 t/m 2012 en wordt uitgevoerd onder regie van de gemeenten. Gemeenten ontvangen een bijdrage van de rijksoverheid en 'matchen' deze met eigen middelen. In het eerste jaar financiert de rijksoverheid 100%. In de jaren daarna betaalt het rijk ca. 40% en gemeenten ca. 60%. De financiering van VWS is gebaseerd op €50.000,- per jaar per fte. Het

is mogelijk dat gemeenten onder andere gelden uit de onderwijsenveloppe van het accrès inzetten voor deze cofinanciering. Het aanboren van creatieve geldstromen mag ook als de gemeente de cofinanciering maar kan blijven waarmaken. De verdeling van de Rijksmiddelen gaat via het gemeentefonds. Dantumadiel behoort tot de laatste groep gemeenten die van het ministerie de gelegenheid krijgen om te gaan starten met de combinatiefuncties. In 2012 moet Dantumadiel volgens de regeling 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' op een aantal combinatiefuncties uitkomen van circa 3 formatieplaatsen. Dit aantal is gebaseerd op het aantal inwoners onder de 18 jaar in de gemeente.

Bewegen

Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen geeft een impuls aan sport en beweging bij niet – actieven. De doelstelling is dat meer burgers structureel gaan kiezen voor een meer actieve leefstijl. Landelijk is ook de campagne 30 minuten bewegen actueel. In 2009 is de tweede fase van start gegaan voor de periode van vier jaar. 'Zo kom ik aan mijn 30-minuten bewegen' is de nieuwe pay-off.

Gemeenten hebben op lokaal niveau de regierol om te-weinig-actieve burgers te verleiden meer te gaan bewegen en zodoende een actieve leefstijl te bevorderen. Gemeenten kunnen hierbij in aanmerking komen voor een bijdrage van de Rijksoverheid, de NASB Impuls. Deze uitkering wordt beschikbaar gesteld aan ongeveer 100 gemeenten met de grootste gezondheidsachterstanden. Deze gemeenten zijn op voorhand geselecteerd. Dantumadiel behoort tot de geselecteerde gemeenten die een bijdrage hebben ontvangen vanuit de NASB-impuls.

Nederland naar Olympisch niveau

"Het 'Olympisch Plan 2028' is een gefaseerde strategie om het sportklimaat in Nederland naar Olympisch niveau te tillen. Deze strategie begint met het investeren in de georganiseerde sport zelf (bonden en verenigingen) en in de accommodaties en infrastructuur die het mogelijk maken om in Nederland internationale sportevenementen te organiseren. Samen met een grote inzet op verankering van (top)sport in de samenleving moet dat rond 2016 leiden tot een sportklimaat dat ons land in de positie brengt om een gooi te doen naar het organiseren van de Olympische Spelen in 2028. Verbeteren van het sportklimaat is daarbij het hoofddoel van de strategie en het organiseren van de Spelen 'slechts' een mogelijk sluitstuk ervan.

In reactie op en geïnspireerd door het Olympisch Plan 2028 heeft het kabinet vijf prioriteiten benoemd. Deze hebben betrekking op talentontwikkeling, op het verbeteren van de ruimtelijke infrastructuur van Nederland, op internationale promotie van Nederland, op meedoen in de samenleving en op een vitale samenleving. Vooral de laatste twee ambities vinden we voor het sportbeleid in onze gemeente relevant. Het kabinet is van mening dat het voor iedereen mogelijk moet zijn om aan sport deel te nemen, liefst binnen de reguliere sportclubs. Dat geldt zeker ook voor de (kansarme) jeugd en voor mensen met een handicap. En wat betreft vitaliteit streeft het kabinet naar een Nederlandse bevolking die in 2028 fit en vitaal is, waarbij een actieve en gezonde leefstijl onder alle lagen van de bevolking is ingeburgerd.

Het sportbeleid vanaf 2011: In de buurt

Op 19 mei 2011 heeft het kabinet Rutte de koers voor het sportbeleid uitgezet van het huidige kabinet. Het kabinet zet vol in op sporten en bewegen in de eigen buurt. Belemmeringen worden opgespoord en weggenomen. Het kabinet wil dat iedere Nederlander, jong en oud, in de eigen buurt veilig kan sporten en bewegen. Sporten en bewegen is niet alleen leuk, het legt ook de basis voor een gezonde en actieve levensstijl. Dit helpt lichamelijke klachten te voorkomen en dringt het ziekteverzuim terug. Sport en bewegen geeft mensen zelfvertrouwen en stimuleert sociale vaardigheden. Ook is het een belangrijk middel om de leefbaarheid in dorpen en buurten te vergroten. Het kabinet zal nog met voorstellen komen (actieplan) om het nieuwe kabinetsbeleid te verwezenlijken.

6.2 Bevolkingsontwikkeling Dantumadiel

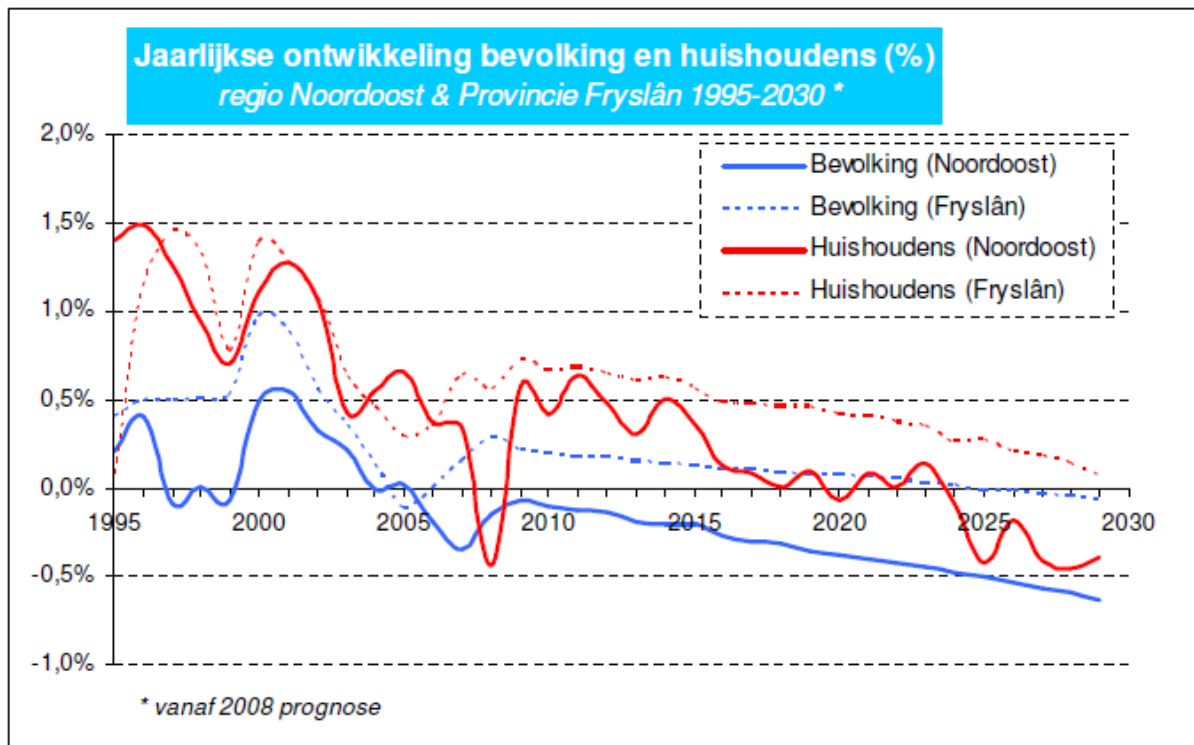
In de periode 2005-2010 daalde de bevolking van Dantumadiel licht maar wel gestaag. De groep jongeren (waar de georganiseerde sportdeelname het hoogst is) daalde sterker, namelijk met 8%. En het aantal inwoners van 65+ steeg echter met 10% (en onder die groep is de sportdeelname juist veel lager). Deze ontwikkeling (lichte afname totale bevolking en duidelijke ontgroening en toename vergrijzing) zal zich in de toekomst voortzetten.

Tabel 6.1 Bevolkingsontwikkeling Dantumadiel 2005-2010 (CBS)

	totaal	0-19	65+
2005	19.679	5.359	2.909
2006	19.555	5.266	2.926
2007	19.461	5.140	2.985
2008	19.399	5.065	3.072
2009	19.367	4.995	3.140
2010	19.283	4.936	3.207
index 2010 (2005=100%)	98%	92%	110%

De provincie Fryslân heeft recent (2010) een prognose opgesteld voor de regio Noordoost Friesland. De dikkere blauwe lijn laat de jaarlijkse ontwikkeling zien van de bevolking in de regio. Vanaf 2005 komt die onder de 0% en dat betekent dat de bevolking krimpt.

Afbeelding 6.1 Prognose provincie Noordoost Fryslân (2010)

Binnen de regio verwacht de provincie de meeste bevolkingskrimp in Dantumadiel, Ferwerderadiel en Achtkarspelen. Verder verwacht de provincie dat binnen alle gemeenten vooral de kleinste kernen en de wat grotere dorpen als eerste met structurele krimp te maken krijgen.

In februari van 2010 heeft de raad de Woonvisie Dantumadiel vastgesteld, met als ondertitel "Maken van heldere keuzes tegen de achtergrond van krimp". In deze nota wordt uitgegaan van een verdere daling van het aantal inwoners met circa 600 in de periode 2010-2015 en 710 in de periode 21015-2020. De provincie gaat in de provinciale prognose 2009-2030 uit van vergelijk-

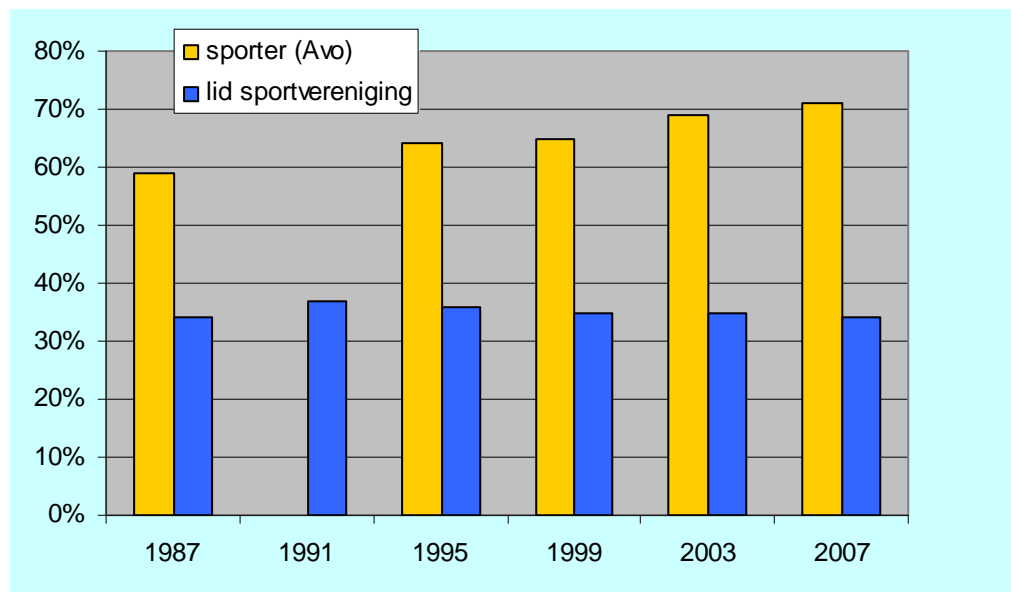
bare aantallen voor Dantumadiel (namelijk een afname van 1.293 inwoners in de periode 2010-2020 ofwel -6,7% en een verdere daling met 1.980 inwoners in de periode 2020-2030). Het moge duidelijk zijn dat de daling van -6,7% niet gelijkmatig plaatsvindt. Onder jongeren is de afname groter en onder ouderen is sprake van een groei. Maar juist onder jongeren ligt de (georganiseerde) sportdeelname veel hoger dan onder ouderen. Al met al betekent krimp een lagere sportbehoefte en ook een verandering van de sportbehoefte (minder georganiseerd en meer anders of ongebonden sporten).

6.3 Ontwikkeling in sport en bewegen

Een stijgende sportdeelname, maar vooral bij commerciële en ongebonden sporten groei

De sportdeelname in Nederland stijgt, zij het heel langzaam. In 1991 lag de sportdeelname op 63%⁹. In de jaren negentig verandert die nauwelijks (64% in 1995 en 65% in 1999), maar in 2003 bedraagt de sportdeelname 69% en in 2007 op 71%.

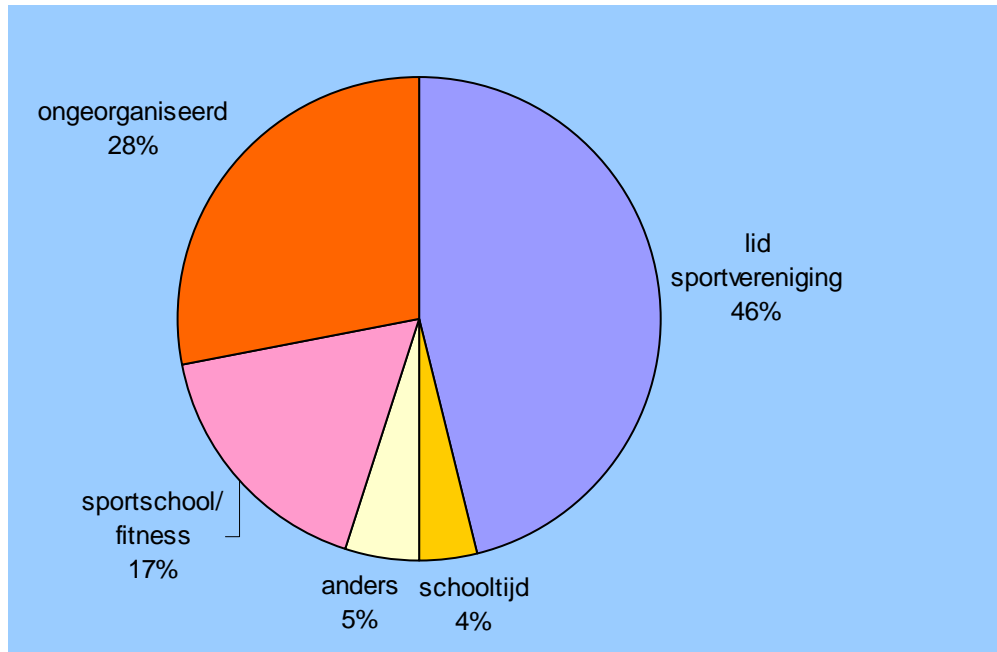
Afbeelding 6.2 Ontwikkeling sportdeelname in Nederland (bron: SCP, Jaarboek Sport 2008)

In Nederland sporten nu ongeveer evenveel mensen in verenigingsverband als daarbuiten (sportschool of ongebonden).

⁹ 63% van de bevolking van 6-79 jaar heeft de afgelopen 12 maanden aan sportieve activiteiten gedaan in Nederland in de vrije tijd, definitie Aanvullend Voorzieningen Onderzoek SCP (Avo).

Afbeelding 6.3 Wijze van sporten (bron: Obin, 2005/Mulier)

De ontwikkeling van de georganiseerde sport (verenigingssport) blijft echter achter bij de ongebonden- en commerciële sport. De grootste groei vindt plaats bij de ongebonden(skeeleren, hardlopen, wandelen/nordic walking etc.)- en commercieel beoefende sport (fitnesscentra). Het aantal georganiseerde sporters (alle sporten samen) stabiliseert. De ontwikkeling waarbij de verenigingssport marktaandeel verliest heeft verschillende oorzaken. We noemen enkele belangrijke factoren.

- Mensen hebben steeds meer behoefte aan vormen van vrijetijdsbesteding die inpasbaar zijn met hun eigen dagindeling.
- Mensen binden zich niet meer vanzelfsprekend aan collectieve waarden of het verenigingsleven. Naar verwachting zal dit proces nog voortgaan. Vrijwilligerswerk staat al jaren onder druk.
- Een deel van de consumenten ziet sport meer als een middel voor een gezond en/of mooi lichaam en wil daar rechtstreeks aan werken in een sportschool of fitness. Een kleine groep voelt zich meer aangetrokken tot sporten die grensverleggend zijn (extreme sporten of prestatiegericht zoals een marathon).
- Consumptieve bestedingen (o.a. mobiele telefoon en kleding) hebben aan belang gewonnen en jongeren moeten die vaak zelf bekostigen. Een bijbaan in het weekend of de avond is vaak nodig en kost tijd. Tijd die voorheen onder meer voor sport bestemd was. Verenigingen hebben moeite om jongeren te binden.
- Naast een consument die meer vraagt, hebben verenigingen te maken met toenemende wet- en regelgeving zoals de Arbowet, aansprakelijkheid, legionella, regelgeving rond kantine, rookbeleid et cetera. Het besturen van verenigingen is in de loop der jaren complexer geworden.

Uit de hiervoor genoemde ontwikkelingen blijkt dat de sportconsument verandert. Het traditioneel sporten binnen een vereniging is nog wel omvangrijk maar de verenigingssport heeft steeds meer te maken met geduchte concurrentie.

Dat de sport verandert kunnen we ook op een andere manier laten zien.

Tabel 6.2 Veranderingen in de sport (landelijke cijfers)

Aantal openluchtwembaden	1988	334
	2006	225
Aantal fitnesscentra	1987	400
	2007	1.600
Beoefening wandelsport	1995	8%
	2007	15%
Aantal voetbalverenigingen	1990	6.116
	2010	3.351
Aantal KNVB-leden	1990	990.158
	2010	1,2 miljoen

7 Visie en beleidsvoorstellen

7.1 Aandachtspunten

In de vorige hoofdstukken hebben we gekeken naar hoe sportief Dantumadiel is (hoofdstuk 2), naar het huidige sportlandschap (met name accommodaties, tarieven, subsidies in hoofdstuk 3), een verdieping van de situatie bij de sportverenigingen (hoofdstuk 4), de kosten en opbrengsten van sport (hoofdstuk 5) en beleid en ontwikkelingen (hoofdstuk 6).

De belangrijkste bevindingen vatten we samen als uitgangspunt voor de keuzes van het nieuwe sportbeleid.

Ontwikkeling bevolking en van verenigingsman naar sportconsument

Versillende bronnen wijzen er op dat Dantumadiel op het gebied van sportdeelname, bewegen en overgewicht in de buurt van het landelijk gemiddelde ligt.

Dantumadiel heeft een licht afnemende bevolking, ontgroening en vergrijzing. In de toekomst zal de doelgroep waar verenigingen zich van nature op richten kleiner worden.

Bewegingsarmoede en overgewicht zijn een groeiend probleem in de Nederlandse samenleving en kosten de samenleving (premiebetalers) steeds meer.

De behoefte van de sporter is in de loop der jaren veranderd onder maatschappelijke invloeden. Iets minder dan de helft van de sporters, sport via de vereniging. Sporten via de sportschool of ongebonden voorzien in een grote behoefte. Sporters hebben in het algemeen minder binding met een vereniging en het vinden van vrijwilligers voor structureel verenigingswerk is lastiger dan 10-20 jaar geleden.

Binnensport en tennis overcapaciteit, voetbal en korfbal conform behoefte

Dantumadiel kent een overcapaciteit aan binnensportaccommodaties. De bezetting van de sporthallen is betrekkelijk laag.

Bij buitensport voetbal en korfbal is het aanbod afgestemd op de vraag. Incidenteel is er sprake van een wedstrijdveld teveel, maar andersom geldt ook dat de trainingscapaciteit onder druk staat. Voor de tennisaccommodaties geldt dat het aantal banen veel groter is dan de behoefte. De accommodaties zijn geprivatiseerd en een lage baanbezetting kan in de toekomst problemen op gaan leveren (onvoldoende middelen) bij vervanging/groot onderhoud.

Gemeentelijke uitgaven aan sport in 2011 gemiddeld en tarieven eveneens gemiddeld

De gemeente besteedt in 2011 gemiddeld € 65 netto aan sport (begroot). Dat is niet afwijkend van vergelijkbare gemeenten. De beheerkosten voor de binnensport zijn absoluut en relatief (ten opzichte van andere gemeenten) hoog. Het onderwijsgebruik van de sportaccommodaties komt ten laste van de sportbegroting, er is geen interne verrekening.

De tarieven in Dantumadiel wijken niet af van hetgeen in de regio gebruikelijk is.

Sportstimulering beperkt en vooral adhoc/projectgericht

Dantumadiel heeft tot dusverre een beperkt sportstimuleringsprogramma en de activiteiten zijn adhoc van aard (projecten van een paar jaar) en niet structureel ingebed. Dantumadiel richt zich vooral op 2 groepen: de basisschool jeugd en de jeugd in het voortgezet onderwijs. Er is een beperkt aanbod voor sporten met een beperking.

Dantumadiel heeft twee sociale participatieregelingen voor lage inkomens. Beide regelingen vervullen een duidelijke behoefte gelet op het toegekende budget a € 20.000/jaar voor sport.

Verenigingen: zorgen over de toekomst

Bijna alle verenigingen in Dantumadiel hebben één of meer knelpunten. De vier belangrijkste knelpunten zijn: accommodatiezaken, de ledenontwikkeling, financiën en kader.

Op de diverse bijeenkomsten en via de enquête is zeer nadrukkelijk de zorg uitgesproken door verenigingen over de voorgenomen bezuinigingen en de kostenstijging voor verenigingen.

Verenigingen pleiten er voor om niet te bezuinigen op sport, maar juist te investeren in sport.

Diverse verenigingen met eigen opstallen hebben te maken met achterstallig onderhoud en hebben geen middelen voor vervanging of groot onderhoud.

Verenigingen geven aan dat ze een vertegenwoordigend platform (of iets vergelijkbaars) missen binnen de gemeente.

Verenigingen hebben te weinig organisatiekracht en inventiviteit om nieuwe (of extra) initiatieven van de grond te krijgen. De horizon van verenigingen ligt wat dichterbij en is meer op het heden gericht dan op de toekomst.

7.2 Visie

De gemeente vindt de verenigingssport belangrijk. Het is goed dat er keuzevrijheid is (ongebonden sporten, commercieel sporten, verenigingssport), maar de verenigingssport vervult een belangrijke meerwaarde voor het Wmo-beleid. Binnen verenigingen leren inwoners elkaar kennen, ontstaan vriendschappen, worden lief en leed gedeeld en wordt samen vrijwilligerswerk gedaan. Binnen de sport zijn in Dantumadiel circa 1.250 vrijwilligers actief.

De gemeente wil met het sportbeleid een duidelijke vooruitgang op het gebied van sport en bewegen realiseren. Als we niets veranderen, staan we figuurlijk stil. De belangrijkste redenen om die vooruitgang na te streven zijn:

-de noodzaak om bewegarmoede tegen te gaan (het gezondheidsbeleid is een aantal jaren terug een gemeentelijke taak geworden). De gemeente wil duidelijk meer gaan doen aan stimuleren van sport en bewegen. De huidige inspanningen zijn adhoc en beperkt.

-de omstandigheden die voor verenigingen moeilijker worden (moeite werven vrijwilligers, toegenomen landelijke wet- en regelgeving, financiële knelpunten, ontwikkeling ledenbestand, accommodatieknelpunten...). De gemeente wil dat verenigingen in 2020 er sterker voorstaan dan nu.

7.3 Extra bezuinigingsopgave

Bij de start van het ontwikkelen van de sportnota lag er een bezuinigingstaakstelling voor de sport (exclusief zwembad) oplopend tot €71.000 in 2015. Met dat kader én andere kaders (wens tot vernieuwend sportbeleid, ontwikkeling nota in samenspraak met vereniging) is gewerkt aan de ontwikkeling van een vernieuwend sportbeleid voor Dantumadiel. In het zicht van de finish zijn door het College nieuwe bezuinigingsvoorstellen gedaan om een sluitende begroting te krijgen (notitie herprioritering begroting 2012-2015, 21 juni 2011 en bijlagen). Voor de sport hebben die voorstellen grote consequenties.

Tabel 7.1 Lopende bezuinigingstaakstelling en nieuwe voorstellen n.a.v. herprioritering begroting 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
lopende bezuinigingstaakstelling	€25.500	€40.500	€54.500	€71.000
collegevoorstellen te schrappen bestaand beleid herprioritering 2012-2015				
stoppen met bekostigen schoolsportdagen	€ 1.800	€ 1.800	€ 1.800	€ 1.800
afbouw sporthalbeheer	€ 42.000	€ 84.000	€ 100.000	€ 119.000
schoonmaak door Trion/Oostergo	pm	pm	pm	pm
subtotaal extra bezuiniging bestaand beleid	€43.800	€85.800	€101.800	€120.800
te schrappen nieuw beleid				
renovatie tennisbaan De Westereen	€ 69.000			
sportstimulering, BOS-project	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000

De voorgestelde bezuinigingsvoorstellen n.a.v. herprioritering begroting 2012-2015, zijn ruwweg eens zo hoog als de al eerder voorgestelde bezuinigingen. Deze nieuwe voorstellen komen boven op de bestaande bezuinigingsvoorstellen. Voor 2012 betekent dat een bezuiniging voor de sport (exclusief zwembad) van € 69.300 in 2012 oplopend tot € 191.800 in 2015.

De voorstellen voor het schrappen van nieuw beleid zijn minder relevant. In de periode 2012-2015 loopt het BOS-project niet meer en renovatie van de tennisbaan betreft een verzoek. In het licht van de overcapaciteit van tennisbanen ligt het niet voor de hand de kosten voor 2 banen (gevraagd is 3 banen maar de normbehoefte is 2 banen) volledig door de gemeente te financieren.

De nieuwe extra bezuinigingsvoorstellen trekken een zware wissel op de sport. In paragraaf 7.4 presenteren we de voorstellen (bouwstenen) die zijn opgesteld voordat de extra bezuinigingsvoorstellen zijn gepresenteerd. Bij de ontwikkeling van de sport- en beweegnota is vanuit het sportveld veelvuldig opgemerkt dat de gemeente niet zou moeten bezuinigen op sport, maar moet investeren. Wat we in deze nota willen benadrukken is dat in Dantumadiel - naast een bezuinigingsopgave – er een heel duidelijke noodzaak is om te investeren in de sport. Met de voorstellen (7.4) denken we dat die combinatie ook mogelijk is. De nieuwe bezuinigingsplannen maken het onmogelijk om de visie zoals we die in paragraaf 7.2 hebben verwoord te realiseren. Dat wil zeggen meer doen aan sportstimulering (want de gemeente doet daar heel weinig aan) én inspelen op steeds moeilijker omstandigheden voor verenigingen. Uiteindelijk zal er gekozen moeten worden. Om die reden hebben we de voorstellen in paragraaf 7.4 als 'bouwstenen' aangemerkt. In paragraaf 7.5 geven we drie keuzemogelijkheden met voor- en nadelen. Het is aan de gemeenteraad om daarover een beslissing te nemen.

7.4 Voorstellen bouwstenen

Voorstel 1 Bezuinigen op sporthalbeheer

De gemeente is een forse post kwijt aan het beheer van de sporthallen (jaarlijks € 377.000), terwijl het gebruik verre van optimaal is. We willen meer werken met sleutelbeheer (toezicht door vereniging, leerkracht), zoals dat elders ook wel wordt toegepast.

We denken aan globaal 3 fte minder beheer (2,67 fte in plaats van 5,67 fte nu) en willen hierdoor € 191.000 bezuinigen. Het terugbrengen van de formatie beheerders vraagt de nodige zorgvuldigheid. De eerste stap is het nader onderzoeken van de mogelijkheden en de fasering.

Tabel 7.2 Voorstel verminderen sporthalbeheer (2011 en eindsituatie 2015)

	huidige situatie	voorstel
Sporthalbeheerder	€ 238.140	€ 112.140
teamleider en adm. medewerker (deelformatie)	€ 36.880	€ 23.280
directe kosten	€ 275.020	€ 135.420
overhead/doorberekening ten laste van sporthalbeheer	€ 101.980	€ 50.215
totale kosten sporthalbeheer	€ 377.000	€ 185.635
kostenverlaging		€ 191.365

Het terugbrengen van de formatie en invoering van gedeeltelijk sleutelbeheer betekent ook een aanpassing van de functie-inhoud (meer verschuiving naar schoonmaakwerk en beperking beheertaken). Verder moeten er op het vlak van gebruikerscontracten en algemene voorwaarden zaken worden aangepast met het oog op verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid.

Een volledige invoering van sleutelbeheer heeft niet onze voorkeur. Schoonmaak moet op een professionele manier plaatsvinden en zeker in gebouwen met verschillende gebruikers (ook onderwijs) is schoonmaak een taak waar men van op aan moet kunnen. We zien daarin geen taak voor vrijwilligers (het is wat anders als er een één hoofdgebruiker is, zoals bij een voetbalaccommodatie). Bij een doorsnee sporthal staat voor schoonmaak al snel een kostenpost van

€ 25.000 per hal (bron: Grontmij). Op termijn (na 2015) kan de gemeente altijd nog een besluit nemen om sleutelbeheer nog verder uit te breiden en bijvoorbeeld schoonmaak van binnen-sportaccommodaties samen met andere accommodaties collectief aan te besteden.

Bij de bezuiniging gaan we er van uit dat de indirecte overhead (nu 37% van de directe kosten), meedalen met de afname van de directe kosten (straks ook 37%). De (wegvallende) overhead zal dan wel verdeeld moeten worden over andere begrotingsposten (buiten de sport). Dat zal elders een marginale verhoging vormen, maar anders zou de overhead in de toekomst bij sport-halbeheer ongeveer even groot zijn als de feitelijk kosten.

Qua fasering gaan we voorlopig uit van een afname van 1 fte in 2012, 1 fte in 2013 en een halve formatie in zowel 2014 als 2015. Daarnaast zal formatie voor aansturing verminderen. Dat geeft de volgende besparing (onder voorbehoud).

Tabel 7.3 Fasering besparing sporthalbeheer

	Kosten sport-halbeheer	Bezuiniging t.o.v. 2011
2011	€ 377.035	
2012	€ 310.133	€ 66.902
2013	€ 243.232	€ 133.803
2014	€ 214.442	€ 162.593
2015	€ 185.652	€ 191.383

Voorstel 2 Aanstellen combinatiefunctionarissen

De gemeente heeft een beperkt sportstimuleringsbeleid. De mogelijkheid bestaat om gebruik te maken van de regeling '*Impuls brede scholen, sport en cultuur*' voor het invoeren van combinatiebanen. De '*Impuls brede scholen, sport en cultuur*' steunt gemeenten die een combinatiefunctionaris willen aanstellen. Met *De Impuls brede scholen, sport en cultuur* worden vier doelstellingen nagestreefd:

- het uitbreiden van het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod in zowel het primair als het voortgezet onderwijs;
- het versterken van ca. 10% van de sportverenigingen met oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk;
- het stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen;
- het bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en het onder jongeren stimuleren van actieve kunstbeoefening.

De impuls voor de 4e (en laatste) trance start in 2011. Deelname aan de landelijke regeling combinatiefuncties is een goede kans om enerzijds o.a. jongeren aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden en anderzijds sportverenigingen te versterken. Tevens kunnen sportaccommodaties hiermee efficiënter worden bezet. Met de mogelijkheid om in 2011 combinatiefunctionarissen in te voeren, kan de samenhang tussen sport, onderwijs en cultuur een forse impuls krijgen.

Voor Dantumadiel is de formatie combinatiefunctionarissen vanuit het rijk becijferd op 3,08 fte (is vastgesteld op basis van het aantal jongeren in een gemeente). Het rijk financiert 40% van de kosten (structureel). Onlangs heeft VNG met de ministers van VWS en OCW nieuwe bestuurlijke afspraken gemaakt over de Impuls brede scholen, sport en cultuur (VNG ledenbrief van 30 juni 2011). Met de nieuwe afspraken wordt het zogeheten 'alles of niets principe' losgelaten. Deelnemende gemeenten kunnen nu kiezen uit 60%, 80% of 100% van de voor de gemeente oorspronkelijk vanaf 2012 geldende aantal formatieplaatsen. Gemeenten moeten hun keuze vóór 1 oktober 2011 kenbaar maken en een verzoek indienen middels een door het College ondertekende aanvullende verklaring. De gemeente is vrij de formatie te verdelen naar

beleidsveld (sport, onderwijs en cultuur). Vanuit het beleidsveld cultuur in Dantumadiel is belangstelling om gebruik te maken van de regeling. Voor Dantumadiel zou 3,08 formatie voor uitsluitend sport praktisch onhaalbaar zijn gegeven de bezuinigingsopgave(n). Met de aanpassing van de regeling kunnen we een aantal varianten onderscheiden, namelijk 60%, 80% of 100% van de toegekende formatie én een verdeling van de formatie voor sport (50%) en cultuur (50%).

Bij 60% van de voorgestelde formatie, is de formatie 1,85 fte. Dat zou voor sport neerkomen op 0,9 fte en voor cultuur 0,9 fte. Bij bijvoorbeeld 100% deelname aan de regeling, is de verdeling 1,5 fte voor sport en 1,5 fte voor cultuur.

VNG en de ministeries van VWS en OCW rekenen met een kostenpost van €50.000 per fte. Daarvan wordt 40% structureel gefinancierd door het rijk (het eerste jaar eenmalig 100% door het rijk). Voor activiteitenbudget/werkbudget reserveren we een post van €10.000 per functionaris. Deze kosten draagt de gemeente volledig. Voor de sportbegroting betekent dat aanstelling van een combinatiefunctionaris (0,9 fte) neerkomt op een kostenpost van €37.720 per jaar met ingang van 2013. Bij gebruik van 80% van de regeling 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' zijn de kosten voor sport circa €50.000 en bij 100% €63.000 (zie tabel 7.4).

De aanstelling kan plaatsvinden via een nog nader te bepalen instelling (hoeft niet per definitie de gemeente te zijn). De dekking kan plaats vinden door een beperkt deel van de besparing op het sporthalbeheer te benutten.

Combinatiefunctionarissen

Het kabinet heeft samen met de VNG, de gezamenlijke bestuurlijke onderwijsorganisaties, het NOC*NSF en de Cultuurformatie zich ten doel gesteld in 2012 tenminste 2.500 combinatiefuncties te hebben gerealiseerd. Dit gezamenlijk streven is vastgelegd in de bestuurlijke afspraken Impuls brede scholen, sport en cultuur. Bij deze impuls gaat het om het realiseren van nieuwe structurele functies en bestaat uit een toekenning van middelen die worden toegevoegd aan het gemeentefonds. In het eerste jaar is de rijksfinanciering 100%. Vanaf het tweede jaar draagt de rijksoverheid 40% bij en worden gemeenten geacht 60% bij te dragen.

Verschillende Friese gemeenten hebben inmiddels combinatiefunctionarissen aangesteld. Deze functionarissen zijn werkzaam in de sectoren sport, onderwijs en cultuur. Een belangrijke opdracht is om de samenwerking tussen deze sectoren te verbeteren. Met als doel een verbetering van het bewegingsonderwijs, van sport en bewegen onder de jeugd én professionalisering van de sportverenigingen binnen de gemeente.

Combinatiefuncties richten zich vooral op uitvoerend niveau. Vaak zit daar ook een deel organisatie bij en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven, maar altijd uitvoeringsgericht. Combinatiefunctionarissen zijn dus geen bureaumensen.

Er zijn allerlei mogelijkheden voor de invulling van een combinatiefunctie. In Groningen is bijvoorbeeld een combinatiefunctionaris actief met de volgende taken:

- vakleerkracht LO op 3 basisscholen voor 14 uur in de week.
- Sportdorp opzetten en uitvoeren
- GALM, een sportstimuleringsproject voor senioren
- organisatie van naschoolse activiteiten op woensdagmiddag.
- verenigingen ondersteunen en betrekken bij scholen.

Een combinatiefunctionaris kan dus ook de activiteiten uit het BOS-project (zie paragraaf 3.4) voortzetten, dat eind 2011 afloopt.

Tabel 7.4 Kosten deelname combinatiebanen voor sportbegroting (60%, 80% en 100% toegekende formatie door ministeries van VWS/ en OCW)

stel formatie	60%	80%	100%
aantal fte	1,848	2,464	3,08
-waarvan voor sport 50%	0,924	1,232	1,54
-en cultuur 50%	0,924	1,232	1,54
loonkosten sport	€ 46.200	€ 61.600	€ 77.000
bijdrage rijk 40%	€ 18.480	€ 24.640	€ 30.800
resteert bijdrage sport	€ 27.720	€ 36.960	€ 46.200
activiteitenbudget aanname	€ 10.000	€ 13.333	€ 16.667
totale kosten sport	€ 37.720	€ 50.293	€ 62.867

Voorstel 3 Sportdorp-model invoeren in Dantumadiel

De gemeente wil het sportdorpen concept invoeren in Dantumadiel. Het sportdorpenproject is een van de 17 NOC*NSF proeftuinen om een impuls te geven aan vernieuwend en klantgericht sportaanbod. Het wordt inmiddels met succes in vijf Groningse dorpen als pilotproject toegepast. De essentie van het sportdorpenproject is (1) actief bewoners benaderen naar hun sport-/beweegwensen, (2) nieuw sportaanbod aanbieden, (3) het onderbrengen van dit aanbod bij een vereniging of als tijdelijk project en (4) samenwerking tussen verenigingen/instanties bevorderen. Voor de extra bezuinigingsvoorstellen werden gepresenteerd, was het voornemen om 3 combinatiefunctionarissen aan te stellen en die ook te gebruiken voor de invulling van het sportdorpenmodel. De invoering van het sportdorpenmodel is afhankelijk van de mate waarin de gemeente wil meedoen aan de regeling 'Impuls brede scholen, sport en cultuur'. Alleen als de gemeente opteert voor 80% of 100% combinatiefunctionarissen waarvan 50% voor sport en 50% voor cultuur, dan kan men invulling gaan geven aan het idee van sportdorpen Dantumadiel. Bij een kleinere formatie is er te weinig capaciteit om alle wensen in te vullen (naschoolse activiteiten, verbeteren bewegingsonderwijs, brug tussen onderwijs en sportverenigingen, wijzen sportverenigingen op ondersteuningsmogelijkheden et cetera).

Het project 'sportdorpen': actief vraaggericht en samenwerking verenigingen

Het noorden van Nederland heeft veel kleine sportverenigingen. Meer dan 50 procent van de sportverenigingen heeft minder dan honderd leden. In vergelijking met stedelijke gebieden vergt het vergroten van de sportparticipatie in het noorden (landelijk gebied) een andere aanpak. In Groningen is met behulp van NOC*NSF in vijf kernen het project 'sportdorp' ontwikkeld.

In kleinere dorpskernen is vaak maar een klein aantal sportverenigingen aanwezig, waardoor de sportkeuze gering is. De basis van het sportdorp-model is actief inspelen op de behoefte van inwoners. Door actief de behoeften te peilen (onder inwoners – niet de bestaande leden) kijkt men of er een nieuw of aangepast sportaanbod kan worden aangeboden. Bij voorkeur wordt dat gedaan in samenwerking met de sportverenigingen. En bij voldoende belangstelling wordt het initiatief (dat start als proef/pilot) ondergebracht bij een vereniging. Actief inspelen op de behoefte is dus één kenmerk van het sportdorp-idee. Daarnaast is een ander belangrijk kenmerk van het sportdorp-project er op gericht dat verenigingen veel meer gaan samenwerken. De uitvoering van het sportdorpen-project in Groningen gebeurt door een sportconsulent; iemand die het project coördineert en de uitvoering regelt, zodat de verenigingen niet teveel belast worden met ambities waar ze de vrijwilligers niet voor hebben.

Voorbeeld

Uit een bewonersonderzoek in een van de sportdorpen bleek dat een grote groep jong volwassenen interesse had in zumba-lessen. Vanuit die wens zijn zumba-fitlessen opgezet waar de deelnemers op een ontspannen manier door middel van dansen een work-out op muziek doen. In eerste instantie waren deze lessen alleen bedoeld voor de jong volwassenen, maar bij de opgave bleek dat heel veel ouderen ook graag mee wilden doen. Naast deze groep is er ook nog een kindergroep gestart. De gymnastiekvereniging van het dorp heeft het op zich genomen dit aanbod structureel aan te bieden.

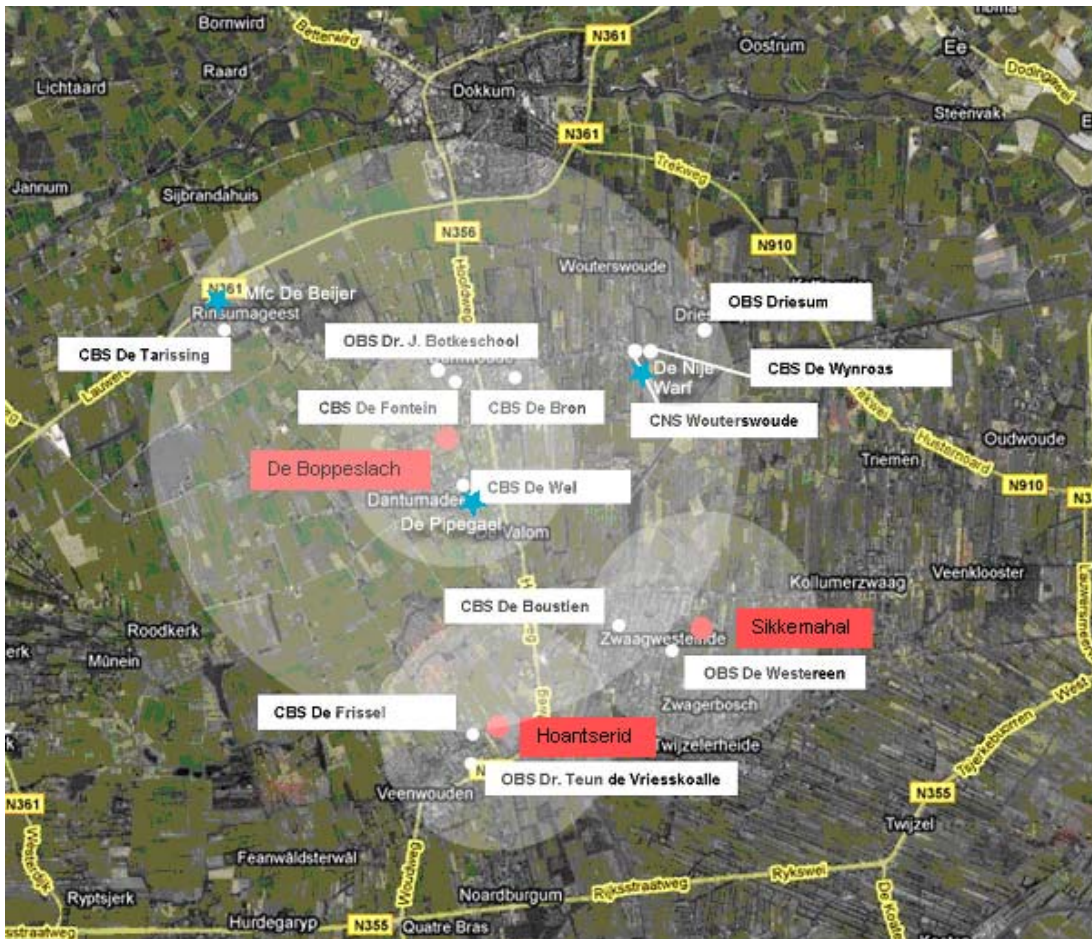
Voorstel 4 Op lange termijn herstructureren binnensportaccommodaties

Dantumadiel heeft drie sporthallen die goed verspreid liggen. Het gebruik van de sporthallen is echter duidelijk te laag en daarmee wordt sportgeld inefficiënt besteed (leegstand kost wel geld). We willen een beter gebruik van accommodaties. Er zijn twee sporen om dat op langere termijn te bewerkstelligen.

In de eerste plaats moet de gemeente bewegingsonderwijs veel meer gaan onderbrengen in de sporthallen. Er gelden normen voor de afstand tussen school en gymzaal/sporthal. Als een basisschool recht heeft op 20 of meer klokuren bewegingsonderwijs¹⁰, dan dient er binnen 1 km hemelsbreed van de school een gymzaal voorhanden te zijn. Heeft de school 15 tot 20 klokuren, dan is de afstand maximaal 3,5 km hemelsbreed en bij minimaal 5 tot 15 klokuren geldt een afstand van 7,5 km hemelsbreed. Om bewegingsonderwijs te concentreren in de sporthallen, moet de gemeente in beginsel geen gymzalen onderbrengen in dorpshuizen en multifunctionele accommodaties. Dat beleid is niet op korte termijn te realiseren, maar op lange termijn kan dat een belangrijke efficiencywinst geven. Een gymzaal kost jaarlijks al snel € 30.000 (landelijk kengetal). De kosten van sport zitten vooral in accommodatiekosten en de gemeente wil in 2020 een efficiënter gebruik van de binnensportcapaciteit dan nu.

Of de gemeente in de toekomst behoefte heeft aan 3 sporthallen is onderwerp van nadere studie. De sporthallen zijn richting 2020 alle op leeftijd (1978, 1982 en 1988). Een optie zou kunnen zijn om op termijn een sporthal (vloer van 1.056 m2 of meer) te vervangen door een sportzaal (sportvloer van 448 of 616 m2). In de komende jaren zal de gemeente de mogelijkheden nader in beeld brengen. De opbrengsten van herstructurering van de binnensport willen we gebruiken voor herinvesteren in sportaccommodaties. Veel accommodaties in onze gemeente zijn aangelegd in de jaren 70-80 van de vorige eeuw en de komende jaren ontstaat steeds meer behoefte aan vervanging en modernisering.

Afbeelding 7.1 Verzorgingsgebied van 1 km rond sporthallen (3 kleinere cirkels) en 3,5 km vanaf de Boppeslach in Damwâld.

Voor de korte termijn hebben we becijferd of het direct sluiten van de sporthal in Feanwâlden of De Westereen een bijdrage kan leveren aan de bezuinigingen. In combinatie met een brede schoolontwikkeling kan sluiting een optie zijn. Het wegvallen van de directe kosten en baten levert bij Feanwâlden ongeveer € 30.000 bezuiniging op uitgaande van de begroting 2011¹¹. In De Westereen betekent sluiting een bezuiniging van circa € 20.000.

In beide gevallen is nog niet in beeld of de kosten van leerlingenvervoer zullen toenemen en door vraaguitval kan de besparing ook lager zijn. Eveneens moeten er voor de huidige gebruikers redelijke alternatieve voorhanden zijn. Al die zaken bij elkaar levert directe sluiting een bescheiden bezuiniging op dit moment. Accommodaties vragen op bepaalde tijden groot onderhoud. Bij sporthallen kan het om grote bedragen gaan. In de begroting staat voor de sporthal in Feanwâlden voor de periode 2012-2015 aan onderhoudskosten (MOP) een bedrag van € 144.913. Vanuit de reserve MOP geeft de begroting een bijdrage van € 48.293. Per saldo zijn de kosten voor onderhoud van de sporthal in Feanwâlden begroot op bijna € 100.000 voor de periode 2012-2015.

Voor de sporthal in De Westereen is in de begroting een bedrag aan onderhoud opgenomen ter grootte van € 85.869. Van de reserve komt een bijdrage van € 7.085 over die periode. Per saldo zijn de kosten voor onderhoud van de sporthal in De Westereen begroot op bijna € 80.000 voor de periode 2012-2015. Het is aan te raden grote onderhoudsuitgaven aan te houden (mits uitsstel de veiligheid niet in het geding brengt) en de optie van vervanging nader onderzoeken.

Voorstel 5 Geen duidelijke verhoging van tarieven

De tarieven voor sportaccommodaties zijn sterk gesubsidieerd. Bij de binnensport ontvangt de gemeente € 85.000 aan huurinkomsten en bij de buitensport € 21.000. Als de gemeente bijvoorbeeld de tarieven met 50% zou verhogen, dan levert dat een batig saldo op voor de gemeente van circa € 50.000 per jaar. De effecten daarvan zijn voor de verenigingen buitengewoon ingrijpend. Een kleinere verhoging van 10% is spreekwoordelijk een druppel op de gloeiende plaat. Een aantal verenigingen heeft te maken met achterstallig onderhoud en een tariefsverhoging betekent voor verenigingen dat het nog problematischer wordt om de accommodatie of materiaal te vernieuwen. Wij stellen voor de tarieven niet te verhogen, anders dan een jaarlijkse inflatiecorrectie. Bezuinigingen willen we bereiken door de beheerkosten te verlagen en op langere termijn te komen tot een betere binnensportcapaciteit.

Voorstel 6 Organisatie via de gemeente

In Dantumadiel is sportbeleid en de organisatie een onderdeel van de gemeentelijke organisatie. Dat is een werkwijze die algemeen gangbaar is. In de afgelopen decennia zijn er ook andere organisatievormen ontstaan. Er zijn gemeenten die sport intern verzelfstandigen of extern verzelfstandigen en nog een stap verder is privatiseren. De essentie tussen de verschillende organisatievormen is dat de invloed van de gemeente afneemt en de handelingsvrijheid toeneemt van de organisatie.

Vooraf grotere gemeenten kiezen voor een interne of externe verzelfstandiging. Bij kleinere gemeenten komt dat minder vaak voor. De formatie is veelal te beperkt om er een aparte organisatie voor op te richten (met alle bijkomende kosten). De ervaring is ook dat voor de basistaken (exploitatie buitensport, binnensport eventueel zwembad en sportstimulering), het in de kosten niet zoveel uitmaakt welke organisatievorm je kiest. Het wegvallen van overhead (interne doorberekening) is een argument dat elders wel meespeelt. Maar feitelijk is dat geen besparing voor de gemeentelijke organisatie. En voor fiscale overwegingen (toepassing van het sportbesluit waardoor de buitensport onder 6% btw gaat vallen), maakt de rechtspersoon niet uit. Voor het sportbesluit is de werkwijze (is sprake van een dienstbetoon) bepalend. Een andere organisatievorm zal in de regio Dantumadiel niet meer geld uit de markt kunnen halen en we willen sport binnen de gemeentelijke organisatie blijven uitvoeren. Dat heeft ook als voordeel dat er korte lijnen blijven met het bestuur (College en Raad). Voor de sport is dat belangrijk.

¹¹ Het gaat dan om kosten voor onderhoud, nutsvoorzieningen, schoonmaak en huurbaten. Kapitaallasten en interne overhead verminderen niet.

Voorstel 7 Vaker overleg gemeente-sportveld

Binnen de gemeente is geen structureel platform van overleg met verenigingen. In veel gemeenten is de sportraad, een vertegenwoordigend orgaan van sportverenigingen opgeheven.¹² Door de verenigingen in Dantumadiel is wel de behoefte geuit aan een vorm van overleg met de gemeente. We zien drie mogelijkheden voor een ondersteuningsplatform:

- een sportadviescommissie
- een sportservicepunt
- informeel sportcafé.

Een sportadviescommissie (SAC) is een onafhankelijk orgaan (volgens art 82 van de gemeenwet) en kan gevraagd en ongevraagd advies geven op het brede beleidsterrein van sport. Vaak wordt gekozen voor een brede samenstelling, dus niet alleen vertegenwoordigers van verenigingen, maar ook bewegingsonderwijs, fysiotherapie, commerciële sportaanbieders of sportbuurtwerkers. Het accent ligt duidelijk bij geven van beleidsadviezen. Het is geen orgaan dat de belangen vertegenwoordigt van sportverenigingen en het verricht ook meestal geen ondersteunende diensten aan verenigingen.

Een sportservicepunt is een organisatie waar vaak de uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten en verenigingsondersteuning voor een gemeente zijn ondergebracht. Het accent ligt dus vooral op dienstverlening (sportstimuleringsactiviteiten en verenigingsondersteuning coördineren en uitvoeren). Sportservicepunten kunnen ook het werkveld verbreden (belangenbehartiging, beleid), maar in de praktijk kan dan ook belangenverstremgeling ontstaan. De financiering gebeurt door de gemeente en dat maakt het lastiger ook namens verenigingen belangen te behartigen.

De term sportcafé wordt regelmatig gebruikt om een informeel overleg tussen gemeente (wethouder sport) en verenigingen mee aan te duiden. Het overleg vindt meestal 1 tot 2 keer per jaar plaats en de agenda/voorbereiding kan worden voorbereid door een werkgroep. Door raadsleden uit te nodigen als toehoorder zijn ze op de hoogte van wat er speelt onder verenigingen en het standpunt van het college. Het accent bij het sportcafé ligt bij dialoog en belangenbehartiging. Ondersteuning van verenigingen is niet aan de orde.

De gemeente is voorstander van een structureel overleg via het zogenaamde sportcafé. Dus een informeel overleg, één tot twee keer per jaar. Een adviescommissie moet ook toegevoegde waarde hebben. Na de behandeling van de sportnota is de route voor de komende jaren uitgezet en de gemeente heeft niet de beschikking over een vrij besteedbaar sportbudget.

Voorstel 8 Ondersteuning verenigingen

De combinatiefunctionarissen zorgen voor meer organiserend vermogen (zij initiëren en organiseren activiteiten). Ze zijn uitvoeringsgericht en geen "bureaumensen". In die werkzaamheden kunnen zij ook verenigingen helpen als makelaar/schakelaar van kennis. Binnen bonden en bij de provinciale sportraad zijn mogelijkheden voor verenigingsondersteuning. Combinatiefunctionarissen kunnen verenigingen wijzen op bestaand ondersteuningsaanbod. Ook kunnen zij samenwerking tussen verenigingen binnen de gemeente (of regio) stimuleren.

Voorstel 9

In Damwâld is één voetbalveld over compleet (verste veld Broekster Boys). Gelet op de bezuinigingsdruk stellen we voor dit veld niet meer te onderhouden. Aan dagelijks onderhoud levert dat een besparing van circa €5.000,-. Door uit het onderhoud nemen bespaar je ook de post renovatie-onderhoud. Globaal moet men rekenen met €1.700 per jaar. Samen is dat €6.700/jaar.

¹² Vaak liggen er verschillende oorzaken/redenen aan ten grondslag. Vaak is er structureel te weinig te bespreken, leden van sportraden nemen niet altijd een vertegenwoordigende positie in, er is weinig belangstelling voor de sportraad op lange termijn onder verenigingen, de sportraad heeft weinig middelen et cetera.

7.5 Samenvatting keuzemogelijkheden

In de vorige paragraaf hebben we bouwstenen gegeven voor het toekomstige sportbeleid. De mate waarin we die kunnen benutten is afhankelijk van de vastgestelde en de voorgestelde bezuinig.

Tabel 7.5 Samenvatting bestaande bezuinigingsopgave sport en nieuw voorstel College

	2012	2013	2014	2015
lopende bezuinigingstaakstelling	€ 25.500	€ 40.500	€ 54.500	€ 71.000
voorstellen college herprioritering 2012-2015	€ 43.800	€ 85.800	€ 101.800	€ 120.800
totaal bezuinigingstaakstelling en voorstel College	€ 69.300	€ 126.300	€ 156.300	€ 191.800

We hebben drie varianten onderscheiden.

Variant I Collegevariant

Variant I komt volledig tegemoet aan de vastgestelde en nieuwste bezuinigingsvoorstellen. Er resteert zelfs een marginaal overschot in 2015 (€6.283). Het is wel een variant waarbij er alleen maar ingeleverd wordt op sportbeleid. Er is door de vastgestelde en de nieuwe bezuiniging geen enkele ruimte om in te spelen op de uitdagingen waar de sport voor staat.

Tabel 7.6 Variant I (Collegevoorstel herprioritering 2012-2015)

	2012	2013	2014	2015
(1) afname sporthalbeheer (-3 fte)	-€ 66.902	-€ 133.803	-€ 162.593	-€ 191.383
(2) GEEN combinatiefunctionaris aanstellen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(3) GEEN sportdorpmodel invoeren	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(4) groot onderhoud sporthallen aanhouden (Feanwâlden en De Westereen) en studie naar vervanging op termijn	pm	pm	pm	pm
(5) tarieven handhaven (behoudens indexering)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(6) organisatie sport via gemeente behouden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(7) 1 a 2/jaar sportcafé'(overleg sport-gemeente)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(8) GEEN combinatiefunctionaris verwijfsfunctie verenigingsondersteuning	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(9) uit onderhoud 1 veld Damwâld	-€ 6.700	-€ 6.700	-€ 6.700	-€ 6.700
Mutatie sportbegroting	-€ 73.602	-€ 140.503	-€ 169.293	-€ 198.083
A lopende bezuinigingstaakstelling	-€ 25.500	-€ 40.500	-€ 54.500	-€ 71.000
Vershil (negatief overschot / positief tekort tov taakstelling/voorstel)	-€ 48.102	-€ 100.003	-€ 114.793	-€ 127.083
B voorstellen College herprioritering 2012-2015	-€ 43.800	-€ 85.800	-€ 101.800	-€ 120.800
Vershil (negatief overschot / positief tekort tov voorstel College)	-€ 4.302	-€ 14.203	-€ 12.993	-€ 6.283

Variant II (1,5 fte combinatiefunctionaris voor sport)

Variant II houdt rekening met grote bezuinigingen. Dit jaar is het laatste jaar voor deelname aan de regeling combinatiebanen. In de regel hebben gemeenten de volledig toegekende formatie aangesteld. In variant II wordt 50% daarvan benut voor de sport en 50% voor cultuur (die graag wil meedoen aan de regeling). De regeling is interessant omdat er structureel een bijdrage van 40% van het rijk opzit. Met de 1,5 fte kan Dantumadiel enig sportstimuleringsbeleid voeren. In het verleden heeft Dantumadiel alleen aan projecten meegedaan (BSI, BOS), maar de regeling BOS loopt af in 2011. Bij gebruik van de regeling adviseren we een aantal prioriteiten te stellen waar de combinatiefunctionarissen zich op gaan richten. Ten opzichte van de vastgestelde bezuiniging houdt variant II een overschot over. De vastgestelde bezuiniging wordt ruim gehaald.

Het verschil is echter niet voldoende om ook nog de extra voorgestelde bezuiniging volledig te dekken. Er resteert een verschil/tekort van €56.584.

Tabel 7.7 Variant II 1,5 fte combinatiefunctionaris voor sport

	2012	2013	2014	2015
(1) afname sporthalbeheer (-3 fte)	-€ 66.902	-€ 133.803	-€ 162.593	-€ 191.383
(2) 1,5 fte combinatiefunctionaris aanstellen sport	€ 0	€ 62.867	€ 62.867	€ 62.867
(3) sportdorpmodel invoeren	via (2)	via (2)	via (2)	via (2)
(4) groot onderhoud sporthallen aanhouden (Feanwâlden en De Westereen) en studie naar vervanging op termijn	pm	pm	pm	pm
(5) tarieven handhaven (behoudens indexering)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(6) organisatie sport via gemeente behouden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(7) 1 a 2/jaar sportcafé'(overleg sport-gemeente)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(8) combinatiefunctionaris verwijfsfunctie verenigingsondersteuning	via (2)	via (2)	via (2)	via (2)
(9) uit onderhoud 1 veld Damwâld	-€ 6.700	-€ 6.700	-€ 6.700	-€ 6.700
Mutatie sportbegroting	-€ 73.602	-€ 77.636	-€ 106.426	-€ 135.216
A lopende bezuinigingstaakstelling	-€ 25.500	-€ 40.500	-€ 54.500	-€ 71.000
Vershil (negatief overschot / positief tekort tov taakstelling/voorstel)	-€ 48.102	-€ 37.136	-€ 51.926	-€ 64.216
B voorstellen college herprioritering 2012-2015	-€ 43.800	-€ 85.800	-€ 101.800	-€ 120.800
Vershil (negatief overschot / positief tekort tov voorstel College)	-€ 4.302	€ 48.664	€ 49.874	€ 56.584

Variant III is een beperking van variant II. In plaats van 1,5 fte combinatiebanen, wordt uitgegaan van 0,9 combinatiefunctionaris. Het spreekt voor zich dat je met minder formatie ook minder kan doen. De vastgestelde bezuinigingstaakstelling wordt ruimschoots gehaald. De voorgestelde extra bezuiniging niet (er resteert een gat van €31.437).

Tabel 7.8 Variant III 0,9 fte combinatiefunctionaris voor sport

	€ 2.012	€ 2.013	€ 2.014	€ 2.015
(1) afname sporthalbeheer (-3 fte)	-€ 66.902	-€ 133.803	-€ 162.593	-€ 191.383
(2) 0,9 fte combinatiefunctionaris aanstellen	€ 0	€ 37.720	€ 37.720	€ 37.720
(3) sportdorpmodel invoeren	nvt	nvt	nvt	nvt
(4) groot onderhoud sporthallen aanhouden (Feanwâlden en De Westereen) en studie naar vervanging op termijn	pm	pm	pm	pm
(5) tarieven handhaven (behoudens indexering)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(6) organisatie sport via gemeente behouden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(7) 1 a 2/jaar sportcafé'(overleg sport-gemeente)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
(8) combinatiefunctionaris verwijfsfunctie verenigingsondersteuning	nvt	nvt	nvt	nvt
(9) uit onderhoud 1 veld Damwâld	-€ 6.700	-€ 6.700	-€ 6.700	-€ 6.700
Mutatie sportbegroting	-€ 73.602	-€ 102.783	-€ 131.573	-€ 160.363
A lopende bezuinigingstaakstelling	-€ 25.500	-€ 40.500	-€ 54.500	-€ 71.000
Vershil (negatief overschot / positief tekort tov taakstelling/voorstel)	-€ 48.102	-€ 62.283	-€ 77.073	-€ 89.363
B voorstellen college herprioritering 2012-2015	-€ 43.800	-€ 85.800	-€ 101.800	-€ 120.800
Vershil (negatief overschot / positief tekort tov voorstel College)	-€ 4.302	€ 23.517	€ 24.727	€ 31.437

Bij de afweging van varianten is het van belang de zaken ook in verhouding te zien. Dantumadiel heeft niet een buitensporige besteding aan sport. Het uitgavenpatroon is heel gemiddeld (€65/inwoner in onze gemeente versus €67/inwoners landelijk). Ten opzichte van andere gemeenten besteden we meer geld aan binnensportaccommodaties en op het gebied van sportstimulering zijn onze activiteiten juist erg marginaal. Maar als totaal is het voor sport een gemiddeld uitgavenpatroon.

Tabel 7.9 Uitgaven aan sport per inwoner (bron: CBS, gemeentebegrotingen 2011)

	2011	variant I	variant II	variant III
netto lasten sportbegroting 2011	€ 1.249.076	€ 1.050.993	€ 1.113.860	€ 1.088.713
uitgaven per inwoner Dantumadiel	€ 65	€ 54	€ 58	€ 56
Nederland gemiddeld (gemeentelijke uitgaven)	€ 67			
Friesland gemiddeld (gemeentelijke uitgaven)	€ 73			
gemeenten 10.000-20.000	€ 61			
gemeenten 20.000-50.000	€ 64			

Tabel 7.10 laat zien wat de drie varianten in procentueel opzicht betekenen. Exclusief het zwembad zijn de netto bestedingen € 828.511 (begroting 2011). Bij variant I is de bezuiniging 24%, bij variant II 16% en bij variant III 19%. Zelfs bij variant II levert sport een forse bezuiniging (-16%). Sluiting van het zwembad met de bezuinigingsvoorstellen in variant I zou een halvering betekenen voor de gemeentelijke inspanningen op sportgebied.

Tabel 7.10 Bezuiniging als percentage van huidige begroting

		Procentueel
netto lasten sportbegroting excl zwembad	€ 828.511	100%
bezuiniging variant I	€ 198.083	-24%
bezuiniging variant II	€ 135.216	-16%
bezuiniging variant III	€ 160.363	-19%
bezuiniging variant I+zwembad dicht	€ 618.648	-50%

Bijlage 1

Enquete

1. Kunt u onderstaande algemene gegevens noteren?

Naam sportvereniging:

Naam contactpersoon:

Telefoon: E-mail.....

Tak(ken) van sport:

2. Hoe is de samenstelling van uw vereniging per 1 januari 2011 naar leeftijd? **(of bij benadering)**

vergeet niet totaal aantal leden te noteren!	leden t/m 17 jaar		%
	leden 18 t/m 64 jaar		%
	65 jaar en ouder		%
	totaal aantal leden	▶	100%

3. Hoe is de verdeling naar geslacht? Als u het niet exact weet mag u ook een schatting geven **(in percentages)**?

man		%
vrouw		%
totaal		100%

4. Heeft de vereniging een ledenstop of wachtlijst (ook voor bepaalde groepen)? **(Meer antwoorden mogelijk)**

- nee, geen wachtlijst of ledenstop 1
 ja, een wachtlijst..... 2
 ja, een ledenstop..... 3

5. Kunt u aangeven in hoeverre u tevreden of ontevreden bent over een aantal aspecten van de accommodatie die u gebruikt? Wij vragen u deze vraag alleen in te vullen voor de sportaccommodatie waar u het meest gebruik van maakt.

=>> **Accommodatie:**(svp naam invullen)

	zeer tevreden	tevreden	niet tevreden, niet ontevreden	ontevreden	zeer ontevreden	geen mening
bereikbaarheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
veiligheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
schoonmaken/hygiëne	☐	☐	☐	☐	☐	☐
staat van onderhoud	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tarieven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
aantal gebruiksuren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
verlichting	☐	☐	☐	☐	☐	☐
sanitair	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Als u over een of meer aspecten van deze accommodatie (on)tevreden of zeer (on)tevreden bent, wilt u dat dan hieronder toelichten?

.....

6. Heeft de vereniging één of meer knelpunten of zorgen?
 nee (**GA NAAR VRAAG 7b**)..... 1
 ja 2

- 7a. Kunt u aangeven wat op dit moment voor uw vereniging de drie grootste knelpunten zijn? (probeer u bondig maar toch duidelijk te vermelden, op 1e plaats graag grootste probleem noteren).
 1e knelpunt.....
 2e knelpunt.....
 3e knelpunt.....

- 7b. En wat zijn volgens u de sterkste (plus)punten van de vereniging?
 1e pluspunt.....
 2e pluspunt.....
 3e pluspunt.....

8. Heeft u op dit moment behoefte aan extra capaciteit voor binnen- en/of buitensport?

- 8a. Binnensport
 wij gebruiken geen sporthallen/gymzalen (NAAR 8b)..... -1
 wij hebben voldoende uren binnensport (NAAR 8b) 0
 wij zouden meer uren binnensport willen hebben namelijk
uur/week
 indicatie tijdstip extra uren.....

- 8b. Buitensport velden
 wij gebruiken geen sportvelden (NAAR 9) -1
 wij hebben voldoende velden buitensport (NAAR 9)..... 0
 ja tekort aanwedstrijdvelden
 ja tekort aan.....trainingsvelden
 ja tekort aankleedkamers

9. Beschikt de vereniging momenteel over voldoende vrijwilligers? (Zie toelichting hieronder)
 ja (NAAR VRAAG 11) 1
 nee 2

Vrijwilligers zijn hier gedefinieerd als mensen die in beginsel onbetaald en onverplicht een functie in de sport vervullen. Personen die van de vereniging een onkostenvergoeding ontvangen op basis van declaraties of een belastingvrije vrijwilligersvergoeding krijgen, worden ook tot de vrijwilligers gerekend. NB: Taken waarvan het min of meer vanzelfsprekend is dat deze door de leden van de club worden verricht (rijden naar uitwedstrijden door ouders van jeugdleden) of taken waarvan de leden zich niet of nauwelijks kunnen onttrekken (verplichte roulerende kantine-diensten bijvoorbeeld) worden hier niet als vrijwilligerswerk beschouwd.

10. Voor welke functies, taken en werkzaamheden worden vrijwilligers gezocht? (Meer antwoorden toegestaan)
training/begeleiding/lesgeven..... ☐ 01	beheer / onderhoud materiaal..... ☐ 07
bestuur ☐ 02	bar / kantinediensten..... ☐ 08
organisatie evenementen/nevenactiviteiten ☐ 03	beheer / onderhoud / schoonmaak ☐ 09
organisatie wedstrijden en toernooien..... ☐ 04	fondsenwerving en sponsoring ☐ 10
samenstelling clubblad..... ☐ 05	anders namelijk...
arbitrage en jurering ☐ 06	

11. Heeft uw vereniging een vrijwilligerscoördinator of een vrijwilligerscommissie?
(Meer antwoorden toegestaan)

- ja, een coördinator..... 1
 ja, een vrijwilligerscommissie 2
 nee 3

12. Kunt u aankruisen wat voor uw vereniging van toepassing is (per uitspraak)

<i>ja</i>	<i>nee</i>	
		onze vereniging heeft een website
		we verspreiden jaarlijks een bewaarnummer/jaaroverzicht onder leden met belangrijke verenigingsinformatie
		we organiseren voor onze vrijwilligers jaarlijks een uitje/etentje of iets dergelijks om ze te belonen
		voor onze bestuursfuncties hebben we een omschrijving van de taken
		onze vereniging besteedt veel aandacht aan vervanging van bestuursleden door tijdig actief te werven (vertrek van bestuursleden overvalt ons niet)
		onze vereniging heeft een beleidsplan niet ouder dan 4 jaar
		indien beleidsplan: jaarlijks kijken we in hoeverre de doelen uit het beleidsplan zijn bereikt en verantwoordend dat tijdens de ALV
		onze vereniging brengt periodiek een nieuwsbrief of clubblad uit onder leden (per post of digitaal)
		aan alle nieuwe leden (of ouders van nieuwe jeugdleden) maken we <u>altijd</u> afspraken over hun inzet bij vrijwilligerswerk (bar, schoonmaak, leiding/coach, clubblad, sponsoring etc).
		binnen de vereniging hebben we gedragsregels opgesteld en deze worden ook verspreid/kenbaar gemaakt en nageleefd.
		de jaarlijkse inflatie wordt standaard verwerkt in de contributie.
		onze vereniging heeft een actieve activiteitencommissie of werkgroep
		onze vereniging beschikt over voldoende EHBO'ers of bedrijfshulpverleners

13. Alle gemeenten krijgen minder inkomsten van de rijksoverheid en moeten daarom bezuinigen. Als de gemeente raad zou besluiten om bijvoorbeeld 5% te bezuinigen op sport, waar zou u dan op bezuinigen wat betreft de gemeentelijke sportuitgaven (**meer antwoorden mogelijk**)?

- Als sprake is van overcapaciteit bij sportaccommodaties, deze afstoten of het onderhoud terugbrengen naar minimaal niveau..... 1
 Tarieven verhogen én contributies verhogen. M.a.w.: laat de sporter meer betalen..... 2
 Bepaald onderhoud dat de gemeente laat doen, overdragen naar de verenigingen (mits mogelijk en in overleg)..... 3
 Andere oplossing, namelijk

 Weet niet..... 9

14. Zou u als vereniging/organisatie meer willen samenwerken met andere partijen bijvoorbeeld met scholen (gasttrainingen), buitenschoolse opvang of andere instellingen (welzijnsinstelling)?

- niet meer want dat doen we al actief 0
 ja, wel interesse..... 1
 misschien 2
 nee 3

- 15a. Verenigingen zijn over het algemeen op zichzelf gericht. Zouden verenigingen wel of niet baat (voordeel) hebben als ze meer samenwerken dan nu het geval is?
- wel voordelen 1
 geen voordelen (NAAR VRAAG 15c) 2
 weet niet (NAAR VRAAG 15c) 3
- 15b. Op welke terreinen kan (meer) samenwerking tussen verenigingen voordelen opleveren?
-
- 15c. Kunt of voorbeelden geven waar uw vereniging samenwerkt met een andere vereniging of organisatie en waar u als vereniging veel baat bij heeft?
-
16. Wat zijn volgens u de belangrijkste uitdagingen voor het gemeentelijk sportbeleid voor de komende 10 jaar? Waar moet de gemeente vooral aan werken als het om het sportbeleid gaat? (maximaal 3 speerpunten noemen)
- 1e speerpunt
-
- 2e speerpunt
-
- 3e speerpunt
-
17. De gemeente zal de komende 10-20 jaar in bewoners enigszins gaan afnemen. Nog belangrijker is dat we te maken krijgen met minder jeugd en meer ouderen. Ouderen zijn vitaler dan vroeger, maar de groep ouderen sport in het algemeen (uitzonderingen zoals tennis of jeu de boules daargelaten) minder in verenigingsverband en vaker ongebonden of op andere wijze. Ziet u deze ontwikkeling wel of niet als een bedreiging voor de verenigingssport in Dantumadiel of kunt u dat (nog) niet overzien?
- wel een bedreiging..... 1
 geen bedreiging..... 2
 weet nog niet 3
18. Verenigingen hebben te maken met veel veranderingen zoals vinden van kader/vrijwilligers, sponsoren die door iedereen worden benaderd, minder jeugd en meer ouderen, concurrentie van andere vormen van vrijetijdsbesteding (computerspelletjes/hyves/facebook enz). Wat zijn uw verwachtingen over 5 jaar?
- de vereniging staat er beter voor/is dan sterker 1
 de situatie zal dan ongeveer gelijk zijn als nu..... 2
 de vereniging staat er slechter voor/is dan zwakker 3
 weet ik echt niet..... 4
19. Is er nog iets dat u of uw vereniging/organisaties kwijt wil voor het opstellen van de sportnota?
- nee..... 0
 ja, namelijk
-
20. Wilt u bij het terugsturen een overzicht bijvoegen van de huidige contributies?
- Graag de vragenlijst retourneren met bijgevoegde antwoordenvolpoe naar:
 Grontmij, tav Rob de Vries, Antwoorndnummer 2657, 3970 VJ HOUTEN, Hartelijk dank voor uw medewerking.

Bijlage 2

Deelnemers sportdebat

Deelnemers sportdebat 11 april 2011

Basketbalvereniging Arrows	Uulco Brouwer
SV Damwoude	Mw. W. Kramer
SV Damwoude	Mw. H. Zijlstra
Fysiotherapie- en trainingscentrum De Vesteijnde	K. Bijlsma
Gymnastiekvereniging Feanwâlden	Mw. A. Stuienvolt
Gymnastiekvereniging Feanwâlden	Mw. A. Nijboer
Gymnastiekvereniging SVK-AVIOS	L. van der Meulen
IJsbaanvereniging De Wieken	E. Elzinga
IJsbaanvereniging De Wieken	J. Dijkstra
Judovereniging Zwaagwesteinde	P. Bloem
Kaatsvereniging Nut en Nocht	Mw. G. Wiersma-de Groot
Kaatsvereniging Nut en Nocht	Henk Kemper
Keatsferiening Sla Raek	Mw. I. Van Der Lei
Karata	J. van der Wal
Karata	T. Wybemga
Korfbalvereniging Nij Libben	H. van Dijk
Korfbalvereniging Nij Libben	T. Raap
Korfbalvereniging SC Feanwâlden	H. van Breeden
Tennisclub De Sanjes /Feanwâlden	mw. T. Eldering Boonstra,
Tennisclub De Westereen /Zwaagwesteinde (TCZ)	J. Veenstra
Tennisclub De Westereen /Zwaagwesteinde (TCZ)	Siebolt de Bruin
Voetbalvereniging Broekster Boys	R. Wijnsma
Voetbalvereniging Broekster Boys	K. Postma
Voetbalvereniging De Wâlden	F. Minnema
Voetbalvereniging Feanwâlden	Gerrit Procee,
Voetbalvereniging VCR	R. Boskma
Voetbalvereniging VIOD	J. Dantuma
Voetbalvereniging Zwaagwesteinde	K. Hoekstra
Voetbalvereniging Zwaagwesteinde	S. Heidstra
Volleybalvereniging AVIOS	L. Van Der Meulen
Volleybalvereniging Kwiek	Jan van der Veen
Volleybalvereniging Kwiek	C. van der Molen
WV Otto Ebbens Zwaagwesteinde	H. Drent
Zwemvereniging ZPD	A. Wijbenga

Bijlage 3

Verdiepingsgroep bezuinigingen en sportstimulering

Deelnemers verdiepingdiscussie sportstimulering 17 mei 2011

Kaatsvereniging Nut en Nocht	H. Kemper
Voetbalvereniging Broekster Boys	D. Kooistra
Voetbalvereniging Feanwâlden	G. Procee,
Schaats- en skeelervereniging IDS	P. Hoeksma

Deelnemers verdiepingdiscussie bezuinigingen 18 mei 2011

Schaats- en skeelervereniging IDS	P. Hoeksma
Kaatsvereniging Nut en Nocht	H. Kemper
Korfbalvereniging SC Feanwâlden	H. van Breeden
Voetbalvereniging Broekster Boys	A. Visser
Voetbalvereniging Zwaagwesteinde	K. Hoekstra